

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик куни — 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро хайрия жамғармаси

## ЮРТДОШЛАРИМИЗ САЛОМАТ БЎЛИШСИН!

Инсон дунёда яшаркан, доимо тўрт мучаси соғ бўлишини истайди. Лекин ҳар қалай иссиқ жон иситмасиз бўлмайди. Баъзан вужудимизнинг бирор аъзоси оғриб қолиши мумкин. Шунда мадад истаб шифокор хузурига изтироб билан кириб келамиз. Шу дамларда сизни қўли енгил шифокорлар очик чеҳра билан кутиб олсалар-ку, яхши, дардингизнинг оғирлиги ҳам сезилмай қолади...

Шаҳримизнинг Чилонзор туманида фаолият кўрсатётган Абдурахмон Ҳасановнинг лор клиникаси шифокору жарроҳлари ана шундай қўли енгил инсонлардан. Ҳатто кўшни Республикалардан, вилоятлардан келган беморлар бу ерда даволанишиб кетишади.

Ушбу клиника ҳақида маълумот беришларини сўраб ёзилган кўплаб мактублар олганимиз боис, уларга тўлиқроқ маълумот бериш мақсадида Абдурахмон аканинг мазкур клиникасига бориб, у ердаги ишлар билан танишдик.

Замонавий ускуналар билан жиҳозланган ушбу клиника озода, шинам, врачлари хушмуомала. Биз келганимизда клиникада анчагина беморлар даволаниш учун навбат кутишаётган экан. Абдурахмон аканинг оғир ахволда келтирилган беморнинг кулонини операция қилаётганлигини айтишди. Ниҳоят, у киши билан суҳбатлашдик.

— **Абдурахмон Асқарович! Сизга врачликини ота касби деб ўйлашган экан, лекин отангиз кўп йил ўқитувчи бўлиб ишлаган эканлар... Сиз билан укангиз эса врачлик касбини танлабсизлар?**

— Бу саволингизга ўзукдан жавоб берсам... Ёшлигимда қаттиқ касал бўлганман. Шунда ота-онамнинг бош урмаган дўхтирлари қолмаган. Охири, эскижўвалик Анвар деган дўхтирдан даво топган эканман. Шунда отамга у кишининг ширинсўзлиги, аниқ ташхис қўйиши, эшигига умид билан келганларни ноумид қилмай туну-кун хизмат қилиши жуда маъқул бўлибди. Шунда «болаларимни албатта дўхтурликка ўқитаман», деб ният қилганлар. Кейинчалик эса ўзимда ҳам қизиқиш пайдо бўлган. 1973 йилда Тошкент медицина институтининг лор факультетини тугатганман, шундан буён шу касбимда ишлайман.

— **Сиз ҳозир ҳам 2-ТошМИ лор клиникасида ишлар экансиз, яна бу клиникада ишлаш, касалларни кўриш, ҳар хил ташвишлар... Қийинлик қилмаяптими?**

— Очиғи анча қийналган вақтларимиз бўлган. Лекин, қийинчиликсиз роҳат йўк. Менинг клиникамга келган бемор соғайиб, отдек бўлиб, кулиб чиқиб кетса барча қийинчиликларни унутаман.

— **Хусусий клиника очишингизга нимадир туртки бўлдимми?**



— Шундай десак ҳам бўлади. Илгари маҳаллада яшардик. Врачлигим кўпчиликка овоза бўлгач, ишдан қитганимда эшигимизда мени кутаётган касалларни уй шароитида даволардим. Лекин барибир уй шароити билан клиниканинг орасида катта фарқ бор-да. Шу вақтда менда беморларга кўнгилли хизмат кўрсатадиган бир клиника очиш орузи пайдо бўлди. Одамлар кундузи ишда бўлишади, кечқурун вақtlари бемалол бўлади-да, шунда келиб даволаниб кетишлари мумкинлигини ўйладим.

— **Абдурахмон Асқарович! Сизни тажрибали**

**врач сифатида ҳамма танийди. Устозларингизни ҳам кўп зукко кишилар дейишди...**

— Албатта! Нимаки ўрганган бўлсам, устозларимга ташаккур. Устозларим Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби Қўчқор Миразизов, яна Ақрам Мўминовлардан кўп нарсани ўрганганман.

— **Клиникангизда қандай касалликлар даволанади?**

— Биз асосан қулоқдан йиринг келишини, гайморит, заиф эшитиш, ёш болалардаги юқори нафас олиш йўллари яллиғланишини даволаймиз.

— **Муштарийларимиз сизларнинг манзилгоҳингиз ҳақида сўрашган эди...**

— Марҳамат! Хузуригимизга шифо истаб келувчилар учун эшигимиз очик. Бажонидил дардларини даволаймиз. Клиникамиз: Чилонзор тумани, Қатортол кўчаси, 17 мавзе, 32-уй. Халқлар дўстлиги кўчасидан «Совпласт» заводи йўналиши бўйича, жойлашган. Мақсадимиз юртдошларимизни даволаш, уларнига доимо соғ-саломат кўришдир.

— **Суҳбатингиз учун ташаккур!**

Басира САЙИД АЛИ



## АЁЛ ЭЪЗОЗЛАНДИ

Пойтахтимизнинг сўлим Улугбек номли маданият ва истироҳат боғида Тошкент шаҳар «Наврўз» хайрия жамғармаси ташаббуси ва бош ҳомийлигида «Аёллар йили»га бағишлаб «Жаннат оналар оёғи остидадир», деб номланган эъзоз кечаси ўтказилди.

Тадбирни Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазири Х.Жўраев очди.

Ўзбекистон халқ шоири, Ўзбекистон Қаҳрамони Абдулла Ориповнинг янги шеърлари янгради. Шунингдек, шоирлар — Ойдин Ҳожиева, Эътибор Охунова, Турсунои Содиқова, олима

Муборак Юнусхўжаевалар дил сўзларини изҳор этдилар.

Тадбир ниҳоясида Халқаро «Наврўз» хайрия жамғармаси раисининг биринчи ўринбосари, Тошкент шаҳар бўлими бошлиғи К.Шодиев мунис онахонларимизга совғалар топширди. Аёллар кадр-қиммати улуғланган хайрия тadbиринида Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, Республика хотин-қизлар қўмитаси раиси Д. Гуломова, Ўзбекистон Олий Мажлиси инсон ҳуқуқлари бўйича вакили С.Рашидова иштирок этишди.

Абдуқаҳор ШУКУРОВ



# МАҚСАДИМИЗ — ТИНЧЛИК, БАРҚАРОРЛИК

Доно халқимизнинг «Кўшнинг тинч, сен тинч», — деган нақли бор. Мана неча йиллар Афғонистон тупроғида хунрезликлар, талафоту ғамкуфат давом этаёпти. Қанча вақтдан буён қошу кўздек яқин Тожикистон халқи беҳоловат умр кечираёпти... «Бир кун жанжал бўлган жойдан 40 кун барака кетади», — дейишди... Президентимиз Ислол Каримов «Тожикистон ва ўзбек икки тилда гапирувчи бир халқ», — дея аввал бошданок Тожикистондаги воқеалар борасида ўз ҳаққоний муносабатини билдириб келмоқда, бу худуднинг тинчлигини кўзловчи ўз тақлиф-мулоҳазаларини жаҳоннинг катта минбарларида изҳор этмоқда. Дунёга яхшилик, тинчлик соғинувчи халқимиз уруш жабуру-жафосини чекаётган кўшчиларимиз — опа-сингилларимиз, биродарларимизнинг аянчли ҳол-аҳволини дилдан англайди, бу беқарорликлар тезроқ барҳам топишини тилайди... Ахир инсон бу дунёга бузғунчилик қилиш учун эмас, уни жаннатга айлантириш, тириклик неъматларидан баҳра олиш, фарзанд кўриб ҳаёт бардавомлигини таъминлаш учун келади... Яхшилик ва ёмонлик, ёруғлик ва қоронғулик бир-биридан нақадар узоқ бўлганидек, тинчлик ва уруш ҳам шу қадар бир-бири билан сира-сира келиша олмайди, кесича олмайди деган тўшунчаларидир.

Кейинги кунлардаги Тожикистондан келаётган матбуот хабарлари дилга ғашлик солади. Бирлашган тожик мухолифатининг миллий ярашув комиссиясидаги аъзолари ўз фаолиятларини тўхтатишган. Мухолифат раҳбари Саид Абдулло Нурий Президент Имомали Раҳмонов номига амалга ошириш қийин бўлган қатор талаблар битилган ултиматум берган.

Демак, кўшни мамлакатнинг энди-энди тикланаётган тинчлик, барқарорлигига яна ҳавф-хатар туғилаёпти. Тожик халқи чекадиган ғам-ташвишдан ташқари халқимизнинг кўнглига ҳижиллик, хиралик солган яна бир ҳолат ҳақида ҳам тўхталмасдан илож йўқ. Ислолни ниқоб қилиб олиб кўпуровчилик, бузғунчиликларга бош-қош бўлиб келаётган ватангадолар — Жума Намангоний, Тохир Йўлдош, Абдували Йўлдошев номлари билан боғлиқ қуролли гуруҳларнинг Бирлашган Тожик мухолифати назорати остидаги худудларда макон қуриб олганлари ва биргаликда курашишга аҳдлашаётганлари маълум

бўлмоқда. Фарғона водийсида юз берган хунрезликлар, пойтахтимиздаги 16 феврал воқеаларининг илди-зи ана шу қабиҳ кучларга бориб тақалиши ошқор бўлган ҳақиқатдир. Тожикистондаги кескин вазият Ўзбекистонга ҳам ҳавф-хатар солмайди, деб ким кафолат бераолади. Яқинда жаҳон ахборот воситаларидан бу манфур кимсалар Ватанга қайтишга чоғланган ўз сафдошларидан 17 нафарини ваҳшийларча қатл этишгани маълум бўлди. Алданган, йўлдан адашган бегуноҳ йигитларнинг бу тарика нобуд этилиши уларнинг отаналари, қариндош-уруғларининг, халқимизнинг дарду дунёсини қоронғу қилди, қотилларга бир овоздан лаънатлар ўқилди.

Яқинда Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги, Миллий ҳавфсизлиги хизмати, Ички ишлар вазирлиги раҳбарлари ва Тожикистон ҳукумати вакилларининг Ҳўжанддаги учрашувида террорчилик, диний ва бошқа экстремистик йўналишлар ҳамда нарқобизнесга қарши кураш бўйича ҳужуматларо битим имзоланди. Тожикистон Президенти Имомали Раҳмонов Ўзбекистон Президенти Ислол Каримовнинг Тожикистонда тинчлик, осойишталик ўрнатиш йўлидаги сиёсатига оқсак баҳо берди. Тожикистонда тинчлик, барқарорлик ўрнатилиши ўзбек ва тожик халқларининг асл мақсади, чин тилагидир. Президентимиз Ислол Каримов 16 феврал воқеалари ҳақида муҳбирларга интервью берарканлар, «Халқни, унинг хоҳиши-иродасини энгиб бўлмайди», — дегандилар...

Халқ эса тинчликни, бунёдкорликни, бахт-саодатни кўзлайди ва бу йўлдан чекинмайди.

Азиз юртдошлар, ҳар биримиз ота-онамиз — фарзандлар ўстираётгани, уларнинг камолини, бахту саодатини кўрайлик деган ниётда яшаймиз. Аслида инсон ҳаёти мазмун-моҳияти ҳам шунда — фарзандлар биздан кўра ўткиру доно бўлишин, биздан кўра яхши умр кечиришин...

Бас, шундай экан, оиламиздаги муҳит соғлом бўлиши, фарзандлар тарбияси яхшилик ва эзгулик асосида қурилиши, уларнинг ёшлик кучгайрати эл-юрт равнақига ҳисса бўлиб қўшилиши учун шахсан саъй-ҳаракат қилмоқни энг олий бурч ва масъулият деб билайлик.

Дилбар САИДОВА

# ЁМОНЛИК ЖАЗОСИЗ ҚОЛМАЙДИ

Пойтахтимизнинг Собир Раҳимов туманидаги Гурч-ариқ маҳалласи энг кўнча маҳаллалардан бири ҳисобланади. Унда саккиз мингга яқин аҳоли яшайди.

Одамлар ўз маҳаллаларини обод ва сўлим масканга айлантириш учун қўлларидан келганича ҳаракат қилишаёпти. Маҳаллада меҳр-оқибат, ҳайр-саховат ишлари катта эътибор билан қаралади. Аҳоли жаҳонда ва мамлакатимизда юз бераётган воқеа-ҳодисаларга бефарқ эмас.

Яқинда бўлиб ўтган маҳалла фаолларининг йиғинида фарзанд тарбиясида ота-оналарнинг масъулиятини янада ошириш кераклиги муҳокама этилди. Хусусан Тожикистон худудининг Жирғатой туманида Жума Намангоний ва Тохир Йўлдошнинг қуролли гуруҳлари маъсуб 36 нафар алданган йигитларни қуролларини топшириб, ҳарбий лагерни тарк этаётганларида 17 нафарининг ваҳшийларча ўлдирилганлигини йиғилганлар нафрат билан кайд этишди.

Маҳалла раиси Абдуҷалил Исмоилов ёшларимизни юриш-туришига ҳар биримиз жавобгар эканлигини қайта-қайта уқтириб ўтди.

Хуллас, бир сўз билан айтганда, пуч ёнғоқ пучлигича қолавермади. Бу дунёда ҳеч бир ёмонлик жазоланмай қолмайди. Хали вақти-соати келиб туз-лигига тупуриб юрган Жума Намангоний, Тохир Йўлдош каби инсонлар қилмиши учун бош эгиб халқимиз олдида жавоб беражақлар.

С. АҲМЕДОВ

# БАЙРАМ ҚУВОНЧЛАРИ

«1 июнь — Халқаро болаларни ҳимоя қилиш куни» мамлакатимиз шаҳару қишлоқларида зўр тантана билан ўтди.

Тошкент шаҳар ҳокимлиги, шаҳар хотин-қизлар қўмитаси, Республика «Болалар» жамғармаси томонидан Чилонзор туманидаги Мирзо Улуғбек номли маданият ва истироҳат боғида 1 июнь — Халқаро болаларни ҳимоя қилиш кунига бағишланган байрам сайли ўтказилди. Байрамга ота-онасидан эрта ажраб, қариндош-уруғлари қарамоғида яшаётган ҳамда кам таъминланган оилаларнинг фарзандлари тақлиф этилди. Улар учун турли мусобақалар, халқ ўйинлари, бепул ютқли лоторей, таниқли ёзувчилар, журналистлар ва ҳуқуқшунослар билан учрашувлар ташкил этилди. Байрамона дастурхон безатилиб, барча аттракционлар болажонлар хизматида бўлди. Мусобақалар ғолиблари совринлар билан тақдирланди. Болалар ансамбллари ижро этган куй-қўшиқлар барчага завқ бағишлади.

\*\*\*

## Яхшилардан сўз очдик

# ЭЗГУ ИШЛАРГА БОШҚОШ ЭДИ...

Мен ақинда Қашқадарё вилояти, Косон туманидаги Косон ёғ-экстракция акционерлик жамиятида бўлдим. Корхона раҳбари Тўра Холмирзаевни корхона ҳолисида учратиб, суҳбатлашдим.

— Устозимиз Собир Умаров хотирасини абадийлаштиришга бағишланган тадбирга тарадду қилаётгандик, — деди корхона раҳбари. — Кўриб турганингиз қуркам, гўзал чойхона нафақат туманимизда, қолаверса вилоятимизда ягонадир. Бу инициативани марҳум Собир Умаров қурдирган эди. Маҳаллимизнинг тўй ва сайлаларини шу бинода ўтказамиз. Қошона деворлари, ҳовлиси-ю, гулҳовузаларни мармар билан беаздик. Шу кошонани ҳамда, катта кўчамизни Собир Умаров номига қўйишга қарор чиқариб, туман хокимига мурожаат этдик. Биз улардан ихобий жавоб кутаямиз.

Собир Умаров Фарғона вилоятининг Қорабайир қишлоғида туғилган. Красноярск политехника институтини тугатиб, Косон ёғ-экстракция заводи қурилишида технолог лавозимда, 1981 йилдан бош муҳаддис вазифасида ишлаш бошлади. Чет эл технологияси яхши самара бермагач, завод директори Эркўл Зикриев Россия технологиясини қўллашни буюрди. Ушунда Тўра Холмирзаев ҳам мураббийлари Эркўл Зикриев ҳамда Собир Умаровлар билан елка-елка ишлади. 1986 йилда Эркўл Зикриев юқори лавозимга ўтганидан кейин, Собир Умаров завод директори вазифасини бажара бошлади.

Камтарин раҳбар тўй ва бошқа маъракаларда одамларга бош-қош бўлди. Кишилар билан барча муаммоларни ёнма-ён туриб бартарфат этди. Одамлар хурматини қозонди. Раҳбарман деб ҳеч кимнинг кўнглига озор бермади. Завод ҳолисида қандолат, сутни қайта ишлаб чиқариш фабрикаси, совун ишлаб чиқариш цехини ишга тушириб, иш сўраб келган йигит-қизларни иш билан таъминлади. У муродига этди. Корхона республикамизда ишлаб турган турдош корхоналар орасида энг кўп маҳсулот берадиган базага айланди.

Афсуски, бевақт келган ўлим Собир Умаровдек куйинчак инсонни орамиздан олиб кетди. Уч нафар фарзанди тўйларини кўриш отага насиб этмади. Ҳаётининг барча ташвишларини турмуш ўртоғи Мавжудахонга қолдириб кетди.

Собир ақининг шоғирдлари Тўра Холмирзаев, Зиёдулла Ғаффоров, Жўра Раҳматов, Саид Ҳақимов, Баҳриддин Эгамбердиев ва бошқа мутахассис кадрлар устозлари изидан бориб, кишиларнинг ихтимойий ҳаётларини яхшилашда кўплаб ишчи уринлари яратиб, йигит-қизларни иш билан таъминлапти. Сутни қайта ишлаш цехида сариёғни икки юз граммли маҳсус этикетка жойлайдиган Польша автоматик линияси ишга туширилди. Музқаймоқ, сутли нон маҳсулотлари цехи ҳам бинойидай ишлаб турибди. Пахта ёғини ниҳоятда тоза, шифобахш қилиб, беш ва бир литрли селлофан идишга жойлайдиган Франциянинг «СТЕКО» автоматик линияси шай турибди.

Биз корхона раҳбари Тўра Холмирзаевдан аёлларга курсатилмаётган мурувватлар ҳақида сўраганимизда, у куйидигиларни гапириб берди: Президентимиз Ислол Каримов бу йилни «Аёллар» йили деб эълон қилишлари муносабати билан касалликка ҳалинган аёлларимизни даволаш ҳаражатларини корхонамиз ўз зиммасига олди. Ишчи хизматчиларимиз фарзандлари олий ва ўрта махсус мактабларидаги контракт асосида уқитилар ҳаражатлари ҳам корхонамиз ҳисобидан. Аёлларимизга аталган байрам кечалари мунтазам ўтказилиб, унда фаол аёлларимиз рағбатлантирилиб борилади. Келинчакларимиз ҳамда қизларимизни янада гўзалроқ бўлишлари учун аёллар салонини ишга туширдик.

Ҳа, қаердаки яхшилик, хотиржамлик бўлса ўша ерда оилалар фаровон, ишлаб чиқаришда эса ҳаммиша муваффақиятлар юзага келаверар экан. Мен бунга Косон ёғ экстракция заводида бўлганимизда яна бир қарра амин бўлдим.

Исоқ САТТОВ



Ҳар қандай миллатнинг тақдири, унинг фарзандлари келажаги билан белгиланади. Агар болалар соғлом, дуркун ўсгалар оталарнинг қадди бандан, оналарнинг кўнглилари хотиржам бўлади...

Пойтахтимиздаги қўғирчоқ театрида «1 июнь — Халқаро болаларни ҳимоя қилиш» кўнига бағишлаб ўтказилган тадбир ҳам худди ана шу келажакимиз воришларига бағишланди.

Тошкент вилояти хотин-қизлар қўмитаси, ҳамда болалар жамғармаси томонидан уюштирилган ушбу байрам кечасига ота ёки онасидан бевақт айрилиб, қариндош уруғлари қарамоғида тарбия топаётган ўғил-қизлар тақлиф этилди.

Театр жамоаси томонидан қўйилган спектакл ҳамда Наврўз, Эқосан жамғармалари тўғрисида эътибор соғалар болалар қувончига қувонч қўшди.

О. ЙЎЛДОШЕВА.

Суратда: Тошкентдаги 126 мактабнинг «Гулдаста» ансамбли қизлари.



# ЛЮДМИЛАНИНГ ЭЛИГИНЧИ БАҲОРИ

Юзидан табассум порлаб турган, мактовларни унча ёқтирмайдиган бу машҳур спортчи ўзимизнинг наманганлик Людмила Музаффарова бўлади. Унинг номи нафақат Ўзбекистонда балки жаҳон энгил атлетикачилари орасида ҳам маълум ва машҳур.

Людмила бу йил 50 баҳорини қаршиламоқда. Сўхбат давомида биз Людмиланинг катта спортга кириб келиши тарихи билан обдон қизикдик. У бу ҳақда баҳонидан сўзлаб берар экан:

— Ҳаётимни спортсиз тасаввур қилолмайман, — дея кураш хотираларини бирин-кетин очди.

— Менда улкан спорт мусобақаларига қатнашиш орзуларини 1980 йилларда бошланган, — сўзида давом этди Людмила. Тошкентда «Совет Ўзбекистони» газетаси соврини учун ўтказилган мусобақаларда биринчи ўринни эгаллаганман. Каттақурғон шаҳрида ўтказилган югуриш бўйича мусобақаларда ҳам голиб бўлганман.

— Людмила, спортимиз шуратини оширишда анча ибратли ишлар ташаббускори бўлгансиз. Энг эсда қолган кунлар ҳақида сўзлаб берсангиз?

— Менинг ягона орзумим ҳаммиша марафонча югуриш бўлган. Болалигимдаёқ тенгқурларим югуришда мендан ўзюлмаганлар. Виллот, шаҳар, Республика миқёсида ўтказилган мусобақаларда фаол иштирок этардим.

Бир воқеани ҳамон ҳаяжон билан хотирлайман. Ушунда мени Москвада ўтказилган тинчлик марафонига таклиф этишганди. Шу-шу Москва мен учун бир қадам бўлиб қолди. Айниқса, 1983—85 йилларда ўтказил-



ган марафонларда фаол иштирок этдим. Саксон бешинчи йилги мусобақаларда жаҳоннинг турли мамлакатларидан 6 мингга яқин энгил атлетикачилар иштирок этган эдилар. 1988 йилда иштирокчилар камроқ эди. Шундай бўлсада Америка, Япония, Италия, Болгария, МДХ давлатларининг 2 миңдан ортиқ вакиллари голиблик учун курашдилар. Тинчлик марафонининг мақсади дунёда тинчлики, халқаро ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлашга қаратилган эди.

Марафонча югуриш жуда мураккаб ва катта кучни талаб этди. Унда иштирокчи 42 километр масофани босиб ўтиши лозим. Мен «Ж-45» гуруҳида 45—50 ёшлилар ўртасида мусобақалашдим. Сафарга чиққанымда мустақил мамлакатимизнинг жажжи байроғини олиб кетгандим. Стартга чиққанымда ҳам байроқ қўлимда эди. Уни бутун трасса бўйлаб бошим

узра кўтарган ҳолда чолиб ўтдим. Кўчалардаги томошабинлар орасида: «Яша, қизим», «Ўзбекистон олға бос», деган хитоблар янгарди. Шунда Ўзбекистонлик бўлганимдан ниҳоятда фахрлангандим.

Афсуски, маррага тўрттинчи бўлиб етиб келдим. Шуну кувонч билан айтишим мумкинки, спорт фахрийларининг Бутунроссия ассоциациясига Ўзбекистондан фақат мени қабул қилишиди. Энди халқаро тинчлик марафонидан ҳар йили қатнашиш имкониятига сазоворман. Бир нарсани эсламоқ даркор. Марафонга бориб келишимга кумак берган вилоят, шаҳар ҳокимлигига, Наманган «Гушт-саудо» жамияти жамоасига катта миннатдорчилик билдираман.

Людмилани яқинда яна бир нарса қувонтирди. Москвада чиқадиган кўп нусхали «Бег и Мы» журналининг муҳаррири самийим мактуб йўллаб, журналининг навбатдаги сонини ҳам жўнатган. Унинг саҳифаларида жаҳон марафончиларидан 57 аёлининг рўйхати берилган бўлиб, бу аёллар қаторида Ўзбекистондаги ягона спортчи Людмила ҳам бор эди.

Яқинда Людмилани университет ҳовлисида учратиб қолдим. Унинг юзида бахтли табассум порлаб турарди:

— Югуравериб ёшим ҳам анчага бориб қолдиби-я, — деди у кувонч қаҳ-қаҳа билан. Қаранг-а, кечанига гурурли, қаққон, шаддод қиз эдим. Бугун эса...

«Қолган умрингиз ҳам баҳордай гўзал бўлсин, Людмила. Ҳур Республикаимиз шуратини тинмай оширатган қизимизга истагимиз шу!

Пўлат ҲАМДАМ,  
Наманган



## ҲАМИША ОДАМЛАР ОРАСИДА

Юртимизда ҳаммиша элларди билан яшаб, ўз оиласини ҳам тадбиркорлик билан юксак даражага кўтариб, ибратли ишлар қилаётган маънавиятли аёллар кўчилигини ташкил этади. Ана шундай аёллардан бири — Пахтачи туманидаги Пўлатчи кишлоқ фуқаролар кенгаши раислигини ўн бир йилдан буён бажариб келаётган Холида Ериевадир.

Холида ўрта мактабда ўқиб юрган кезларидаёқ намунали ҳуқуқ, зукколиги, билимга чанқолиги билан ақралиб турарди. Бироқ у ёшлигида она меҳрига тўймади. Ўн бир ёшлигида волида меҳрибонидан ақралди. Тўнғич фарзанд эмасми, рўзгордаги барча юмушлар унинг зиммасига юкланди. Отаси Эшвон ака (Аллоҳ раҳматига олинг бўлсин) тўрт фарзандни ҳеч қимдан кам қилмай тарбиялади. Уларнинг барчаси олий маълумотли. Эшвон аканинг ўзи ҳам халқ таълимнинг жонқур педагоги, ўзига ва ўзгаларга нисбатан ўта талабчан эди. «Халқ таълими аълочиси» унвонига эга бўлган бу инсон туман халқ таълими бўлими услубий кабинетини бир неча йил бошқарган эди.

Ўрта мактабдан сўнг Холида педагогика институтини битирди. Сўнг қадрдон даргоҳ — 37-ўрта мактабга келиб, рус тили фанидан дарс бера бошлади. Иш фаолияти давомида Холида Ериеванинг ишчанлиги, ташкилотчилик қобилияти намоян бўлди. 1983 йили жамоа ҳўжалиги раисининг маданий ишлар бўйича муовини вазифасига тайинланди. Беш йил ушбу лавозимда елиб-югуриб ишлади. Ҳўжаликда маданий ишларни намунали йўлга қўйди. 1988 йили Холидага янада масъулиятлорқ вазифа топширилди. У Пўлатчи кишлоқ фуқаролар йиғини раислигига тайинланди. Фуқаролар йиғинини бошқариш раҳбардан катта масъулият-билимдонлики, тадбиркорлики, сабот ва чидамлилиги талаб қилади. Фуқаролар йиғинида маънавий, маданий ишлар, ёш оилалар билан ишлаш, махаллалар билан ишлаш бўйича аниқ тадбирлар ва режалар асосида иш олиб борилади. Оилавий масалалар бўйича ариза ва шикоятларни босиқлик ва чидам билан ҳал этишга ҳаракат қилади.

Иш жараёнида раиса кўпинча катта ҳаёт тажрибасига эга бўлган махалла оқсоқоллари ва кекса қишлоқларга мурожаат қилиб, улардан маслаҳатлар олади. Шу боис, кўп муаммоларни оқилона ҳал этди. Раиса ҳаммиша халқ орасида, уларнинг тўй-маъракаларига доимо бош-қош бўлади. Халқ дарди билан, одамлар ташвиши билан яшайди. Холидадан нафақат жамиятда, балки оилада ҳам бахт топган аёллардан ҳисобланади. Оила аъзоларининг бир-бирлари билан самийим мусоабатлар, фарзандларининг одобличилигини кўриб, ҳаваси келди кишининг. Угли Вайс Тошкент Давлат Университетининг IV-курс толиби, қизи Мунира эса шу университет лицейида ўқийди. Иккинчи қизи Элионора қўли гул зарду. Тошкент Халқлар Дўстлиги саройининг гўзал пардалари Элионоранинг моҳир кўллари билан яратилиб, ўни бебаъ турибди. Кенжа қиз Бекнора мактабда ўқийди. Бу аjoyиб оида ҳақида сўз юритар эканми, албатта оила бошиги ҳусусида тўхталмасдан илож йўқ.

Назарулла Жўраев — асли ҳўқуқшунос, истеъфога чиқиб бекор юришни узинга эл қўрмади. Ҳўжаликдан 2,5 гектар ер олиб, «Она ер» номли деҳқон-фермер ҳўжалигини тўзди.

«Бекордан ҳудо бебор», деган нақл бор, — дейди биз билан сўхбатда Н. Жўраев. Меҳнат аввало солиқ учун фойда, қолар-верса, оилага кўшимча даромад, давлатимизга ҳам маҳсулотлар етиштириб топширамиз. Масалан, ҳар йили давлатга 4 тонна бугдой, беш бош оғирдан 3 тонна сўт топширамиз. Бундан ташқари паррандаларнинг ҳамма турлари бор. Шу боисдан турмушимиз фаровон, рўзгорда ҳамми нарса етарли. Бу сўзсиз, меҳнатнинг натижасидир.

Оила бошиқларининг аjoyиб фазилатларини кўриб, «қани энди ҳамма оилалар ҳам шундай бўлса», деган ниъат кечади кишининг кўнглидан. Мен «Бўш вақтларингни қандай ўтказасизлар», деганимда, Холида:

— Ишдан бўш вақтларимда, дам олиш кунларимда кўпинча болаларни суфра атмосферага тўлаб, турли пишириқлар тайёрлашни севаман. Бъзаан телевидениеда берилдиган маърифат курсатувларини оила аъзоларимиз билан томоша қилишни ёқтираман. Мен Холида Ериева билан Назарулла Жўраевнинг оиласида аҳиллик, тотувлик абадий бўлсин, уларга ҳаммиша омад ёр бўлсин, дейман.

Қодир ШОКИРОВ,  
Самарқанд вилояти, Пахтачи тумани,  
Р. Маҳмонов ж.х. меҳнат фахрийси

## АЁЛ ЎЗ ҲУҚУҚИНИ БИЛСИН

Қадимдан аёллар жамият ижтимоий-иқтисодий ҳаётидагина эмас, балки давлатни сиёсий бошқаришда ҳам қатнашган. Ҳозирги турмуш тарзими аёлларнинг жамиятдаги мақодини ошириш, ўз ҳуқуқини англаб олишларини тақозо қилади. Ваҳоланки, «Ижтимоий фикр» жамоатчилик фикрини ўрганиш Маркази томонидан махсус сўровнома орқали ўрганилганда, мамлакатимиз аёлларининг 54 фоизи ўз ҳақ-ҳуқуқларини яхши билишлари, 25 фоизи эса яхши билмасликларини баён қилишган.

Айнан шу муаммо бўйича «Ижтимоий фикр» жамоатчилик фикрини ўрганиш Марказида «Аёл ва ҳуқуқ» мавзусида давра сўхбати бўлиб ўтди.

Ҳуқуқий маданият, ҳуқуқий саводхонлики айнан аёллар муаммоси доирасида ҳал қилиш, мамлакатимиз учун мутлақо янги ижтимоий ҳодисадир. Зеро, фақат истиқлол давридагина мазкур масала жамиятнинг диққат марказида бўлиши мумкин.

Давра сўхбатида Ўзбекистон Республикаси Бош вазир ўринбосари, Ўзбекистон хотин-қизлари қўмитасининг раиси Д.Ғулмова, Фридрих Эберт номли фонднинг Ўзбекистон бюроси раҳбари Н. Рязанова, «Ижтимоий фикр» жамоатчилик фикрини ўрганиш Маркази директори Р. Убайдуллаева, Олий Мажлисининг инсон ҳуқуқлари бўйича вакили С. Рашидова, Инсон ҳуқуқлари бўйича Миллий Марказ директори А. Саидов ва бошқалар иштирок этишди.

ФАРИДА

## МАДАД ТАЛАБ ОИЛА

Ўн бир нафар бола ва эр-хотин икки хонали уйда яшаймиз. Турмуш шароитимиз анча оғир. Оддий бир мисол: бу ерда оддий ичимлик суви йўқ. Водопровод қувурлари ётқазилгану, аммо ишламайди. Аҳоли истеъмол қиладиган сув ташиб келтирилади. Қанча жойига мурожаат қилсак ҳам ҳеч натижа чиқмади. Жамоа ҳўжалиги раҳбарларининг эса парволари палак. Махалладан ёрдан пули сўрасам, рад жавобини беришиди. Турмуш ўртоғим жамоа ҳўжалигида ишлайди. Ҳўжалик томонидан 1990 йилда уй-жой учун ер ажратиб берилган эди. Ҳалигача қурилишимиз чала. Сабаби, топганимиз томоғимиздан ортмайди. Ночор оилаларни ижтимоий муҳофаза-лаш ҳақидаги гаплар амалда ўз иботини топса яхши бўларди. Бир кучоқ бола билан каталакдек уйда сикилиб қолдик. Бизга мурувват курсатадиган одамлар ҳам топилиб қолса, ажаб эмас деган ниъатда арзи-ҳолимини ошқор қилишга жазм этдим.

Дилбар МАРАЖАПОВА,  
Тошкент тумани С.Раҳимов  
жамоа ҳўжалиги

## МАҲБУЪ УЛ-ҚУЛУЪ

хам пок, сўзи ҳам пок, лафзю ундаги маънолари ҳам покдур; у ўзининг шеърлари билан ишқ аҳлининг (кечинимларини шу қадар юксак таърифлаганим!) орасига гавро ва хиссу хол анжумани фазосига мо-жаро солган...

Шундоқ покбозлардан яна бири — у дунёю бу дунёни қиморга тиккан каби ишқининг фонилик майхонасида маст бўлган риндлар (ўта кетган ишқпарастрларнинг сирдоши Ҳожа Ҳофиз Шерозийдур.

Тагин бир — пок ошиқлар сардори Абдурахмон Жомий бўлиб, у кишининг мактовии шеърга нисбат беришдан ҳам бала-ндур...

Ул ҳазратнинг муҳаббат қадаҳидан юк ютиб, кўрсатган тўғри йўлларидан фониийсифат бўлган ва ишқ дардини туркий

тилда ҳарорат-ла ифодалаб, туркийлар ўртасида ўз ижоди билан ҳаяжон солган, сорлар (форсий забонлар) орасида эса ўқинч-нидо кўзгадан қимса ҳам бор(дир)ки, бу ўзингизга маълумдур!...

Бу иш борасида тагин шуну айтмоқ лозим: дунё бозорининг барча гавғоси, пирроварди, ишқ тўфайлидур... Сўзалар сўзи — ишқ ҳақидаги сўздур. Зеро, кўнгилда ҳаёт наъшаси бўлса, бу — ишқнинг ўзидур.

Байт:  
Сўзки, маъносиди ишқ ўти  
нишон бўлмағай,  
Бир бехаракат бадан англаки,  
жони бўлмағай.

Ҳикоят:  
Нақл қилишларича, ишқ ҳажридан Мах-нуннинг холи забун бўлиб, иситмаси туш-

## «НАВОЙНИ УРГАНАМИЗ»

май қолди. Оқибат, унга дори-дармон ҳам дуою туморлар ҳам таъсир этмай қўйди. Унинг холи жон таслим қилишга етганда, бу ҳолдан Лайлини хабардор қилдилар. Лайли ношод бўлиб, унга бир мактуб битиб юборди. Маҷнун мактубини тақор-тақор ўқиб, ўзига келди: баданга қувват кирди: маҳубанинг мактуби барча дори-дармоню дуою туморларнинг ўрнини босган эди.

Учинчи ишқ — ҳаққўлар ишқи бўлиб, улар Ҳақнинг жамолини кўриш умиди билан яшайдилар...

1. Навоий бу ерда ўзини қўзда тутди.  
Филология фанлари номзоди  
Сайёра ХОЛМИРЗАЕВА  
тайёрлади

Ишқ — уч хилда мавжуддир. Биринчиси — оддий одамлар орасида мавжуд бўлиб, бу кенг тарқалган ишқдир. Айтурларки, «фалон йигит пистон қизга ошққ бўлибдур» ёхуд бунинг акси; бу хилдаги ишққа гирифторм бўлганлар бир-бирининг ҳаёли ила нафас олиб, ҳаждра дистриб чекиб юрадилар. Пирроварди, бу ишқ жисмоний лаззат ва шаҳоний нафсонинг қониши ила барҳам топадиким, унинг олий мақоми — шаърий никоҳдур. Маълумки, никоҳ барча халқлар учун умумий ва -зарурийдур.

Иккинчи ишқ — алоҳида фазилат эгаларига хос бўлиб, улар маҳубанинг хусни-жамолидан баҳра оладилар, шундан завқу шағва тўлиб бекорор бўладилар ва маҳубанинг бир айри нигоҳи ила максадага етадилар ҳам...

Бундай ишқнинг назм битувчи — уни шеърга солувчи пардозчилари ҳам бўладик, шундайлардан энг ўқтими Амир Хисрав Дехлавийдур: у зотнинг нафаси



## ЭНГ ҚАЙҒУЛИ ШОДЛИК

Шаҳарда муқим яшаб кетиш қийин. Айнакча, чекка вилотлардан келиб. Муҳаббатни ҳам Тошкентга бир дунё орзу-умидлар бошлаб келган эди. Унинг ниёти санъаткор бўлиш. Саҳнада меҳрибон ўзбек аёли образини яратиш. Муҳаббат опа илгари ҳам редакцияга иккинчи бор келган, аммо биз унинг оилавий аҳволи билан таниш эмасдик. Мана бугун мен уни суҳбатга тортидим.

— Институтни тамомлаб эндигина театрда иш бошлаган пайтларим эди. У вақтлар санъатни ҳамма нарсадан устун қўйган даврларим... Нима бўлди-ю, бир йилгит билан танишиб қолдик. Тақдир экан, оила кўрдик. Лекин отам бунга рози бўлмади. Сабаби, у мени катта санъаткор бўлишимни хоҳларди.

Раҳимжон акам ота-онасидан эрта етим қолгани учун акаларининг уйда яшар экан. Турмуш курганимиздан кейин 3 хонали уйда икки оила яшагача тўғри келди. Унинг оиласидегилар: «Бу ишингиз ўзбекчиликка тўғри келмайди», — деб санъатига қарши чиқиди. Нанорча, оилам тинч бўлса бўлди, саҳнага кейинчалик ҳам қайтавераман», — деб ҳаммасига рози бўлдим.

Дунё кенг бўлгани билан одамнинг кўнгли тор бўлса, қийин экан. Бир қоринча сиққан ака-укалар кейинчалик кенг ҳовлига сиймай қолишди. «Овсин овсинни кўрса тош отади», дейишгани рост шекилли, оиладаги ҳамма жанжаллар Муҳаббатнинг ҳомиладор бўлишидан бошланди.

— Оиладаги келишмовчиликлардан безор бўлиб, бозорга чиқиб савдо-сотик билан шуғулландим, — дейди аёл ҳикоясини давом эттирар экан. — Иссинчи иссинк, совуқчи совуқ демадим. Аммо ой куним яқинлашиб қолганида қайнонамни йўқ

лиги жуда билинди... Кунни келиб, кўзим ёриди. Янги меҳмон ўғил экан. Етти мучаси соғ, вазни 3 кило-ю, 500 граммни ташкил этарди. Ушанда дунёда ҳамма мендек бахтли бўлса керак, деб ўйлардим. Бутун борлигим шодликка тўлди. Аммо бу эртага қайғу келтирадиган шодлик экан.

Болам 6 ойлик бўлганида ичи кетиб, қусадиган бўлиб қолди. Дарҳол тез ёрдам чақирдим. Уша кун икки аёл боламнинг соғлиғига бефарқ қарадик. Ешлтигимга бордимми, Шерзодни овсинимга ташлаб бозорга кетдим. Уч кундан кейин боламнинг аҳволи оғирлашгач, реанимацияга ётқизишга мажбур бўлдик. Эр-хотин бир вахта касалхона эшигини олдида тонг оттирдик.

Орадан ўн кун ўтиб Муҳаббатнинг қўлига боласини олиб чиқиб беришганида, у ўғлини танимайди. Оёқ-қўли шаллиланган, кўз қорачиги телага қараб қолган болани кўрган она кўрқиб кетади.

— Бу менинг болам эмас. Менинг ўғлимини фамилияси Бобораҳимов, исми Шерзоджон, — дейди.

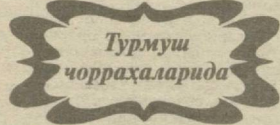
Гарчи у йиғлолмасида, бутун бадани бу даҳшатдан даг-даг титраб, ҳаётдаги барча қувончлари бир зумда ғойиб бўлган эди. Боласини юз-кўзларидан эранг таниб олган она уни бағрига олганида, бола гавдасини тутиб тура олмади, ўзини ташлаб юборди. Баданларини силаб кўрган Муҳаббат боласининг орқа суякларини синиб кетганлигини кўриб, шифокор олдига югуриб кирганида,

— Болангиз менингитми, йўқми, деб текширмоқчи эдик, қон томирларини топа олмадик. Ҳамшира қиз билмасдан

нерв томирларига нина уриб қўйибди, — дейди.

Бу мурғаккина боланинг тақдирига айтилган энг осон жавоб эди.

Эрак киши кўча одами бўлади. Раҳимжон тирикчилик турвасини кўтариб югурса, Муҳаббатнинг қолган умри касалхонада ўтди. Қаерда яхши табиб бор дейишса, боласини кўтариб бораверди. Афсуски, ҳеч биридан нахот чиқмади.



Америкадан келган врачларга курсатишганида боланинг келажакдан умид йўқ, узғоғи билан 12 йил яшади, — деб жавоб беришди. Бунга эшитган Муҳаббат ўзини осмоқчи бўлаётганида фаррош аёл кутқариб қолади.

Баҳор яхши келса, қари терак ҳам куртак чиқаради, дейишди. Аммо бу оилага баҳор яна совуқ келди. Онанинг руҳиятидаги ўзгаришнинг энг аввал бола ҳис қилар экан. Сиклаверегадан иккинчи кизи оёғи ногирон бўлиб туғилди. Энди Шерзодни уйга ташлаб, қизини кўтариб касалхона эшикларига сарғайди. Бир марта оғзи қуриган қатинчи ҳам пуфлаб ичадиган бўлиб қолар экан. Хайрият, бахтига қизчасининг оёғи операциядан яхши чиқди. Шуниси ҳаммуш қари. Кейин бирин-кетин 3-4 қизлари туғилди. Ҳозир кенжатоғининг ҳам оёғида нуқсон бор. Шерзоднинг дарди бутун оилага таъсир қилди. Ота-онанинг қаддини букмасида, кўнглини синдириди.

Талабалик йилларида саҳна ҳаётини шафқатсиз бўлади деб тушунган Муҳаббат, аслида ҳаётнинг ўзи бераҳм эканлигини англаб етди. Агар инсон муҳаббатдан, умр кўешидан завоқ олиб яшамаса, гул қабри сула бўлайди. Аммо тақдирнинг ўзи аёлни ботир қилиб қўйди.

Муҳаббат опа билан суҳбатлашгач, унинг уйига боришга қарор қилдим. Улар Чилинзор туманига қарашли «Чархикамон» маҳалласида туришар экан. Сингиллари мени Шерзод этган уйга олиб киришди. У темир беланчада бир нуқтага тикилганча ётипти. 10 эшига тўлган боланинг бўйи бор-йўғи 80 см. Онасидан бошқа ҳеч кимни танимайди. Фақат ҳар замонда бурнини қисиб туриб овқат беришар, бола икки-уч қошиқ овқат билангина кун кечирар экан. Оёқ-қўллари ҳам ҳар хил ўсган, фақат бош қисми-ю, ўткир нигоҳларини айтмаса, 6 ойлик чақалоқдан фарқи йўқ. Боланин яланғоч ётганини кўриб:

— Нега қийим кийдирмайсиз? — деб сўраганимда, онаси: — Қўйлак кийдириш уёқда турсин, ҳатто қўлимага олиб кўтаришга қўрқаман. Сал кўппроқ ҳаракат қилсам боламнинг суяклари синиб, белига тулланиб қоляпти, — дея жавоб берди.

Ҳатто, у атрофида парвона бўлаётган сингилларини ҳам танимас, ҳар замонда ўзидан-ўзи қийқиб овоз чиқариб қолар экан. Нақадар оғир фожиа. Кўнглим бўзилиб уйдан чиқиб бораётганимда деворда осмиғил турган уч-тўрт ойлик ширингина боланинг суратига кўзим тушиб қолди.

— Бу менинг соғлом, ўйнашга қўриганида тушган Шерзодим. Унинг қўлишларини, сочларимни тортқилаб ўйнашларини шундан бери

эшитмадим.

— Маҳалла-қўй, қариндош-уруғлар ҳам ёрдам бериб туришибдими?

— Тирсақ яқин бўлгани билан тишлаб бўлмайди. Қариндош-уруғларимдан, маҳалла-қўй оқибатлироқ чиқди. Ногирон болалари бор, деб оқсоқолимиз ёрдамини аямаяпти. Барака топишсин, боламга дори-дармондан қарашиб туришибди.

— Базван саҳнани ҳам соғинсангиз керак?

— Эй, нимасини айтасиз синглим. Агар боланинг буналар ширинлигини билганимизда дунёдан тоқ утардим. Нима қилай, шу ногирон боламни деб саҳнадан, орзу, умидларимдан воз кечдим. Бундан асло ҳафиз эмасман. Чунки мен бўйимдаги оналик вазифасини бажараялман. Насиб қилса театрга албатта, қайтаман.

Базван ўйлаб қоламан. Одам ҳамшира ҳам ўз бахтсизлигига ўзи сабабчи бўлавермас экан. Бунда атрофни кузатиб турган одамларнинг ҳам маълум ҳиссаси бўлади. Агарда, ота-онасидан узоқда, ҳали ҳаёт тажрибаси бўлмаган Муҳаббатнинг тақдирига ҳам бошқариб бефарқ қараганимда, балки бу фожияларнинг олди олинган, яна бир аёлни қалби ўқимганим бўлармиди?

Биз бугун ҳаётнинг бутун оғирликларини елкасида тоғдай кўтариб, унинг ситамларини юрагига қўйиб яшаётган бир аёлни кўришга қийин эканлигини билардим. Бу аёл меҳрибон она образини саҳнадан ҳаётга кўчириди. 3 та ногирон болани бағрига босиб, қисматга тик боқиб бораётган аёлнинг иродасига тан бермай иложимиз йўқ. Ахир бир аёлнинг садоқати, вафоси, жасорати шунчалар бўлар. Биз Муҳаббат опага Оллоҳдан фақат сабр-бардош тилаймиз.

НИГОРА ЙҮЛДОШЕВА

## ТАРБИЯГА ЖИДДИЙ ЁНДОШСАК...

Мен қирқини қоралаб қолдим. Биз тенгилар болалигидега фазогир, шифокор, ўқитувчи, олим бўлишни орзу қилишарди. Ҳар даврнинг ўз тошу тарозуси бор. Ҳозирги болалар солиқ назоратчиси, бошхона ходими, банкир, сармоюдор бўлишни орзу қилади. Ақлини энди таниб келаятган жиянларимдан бири ҳоким, бошқаси министр бўлмоқчи. Замон ўзгаряпти, онг ўзгаряпти. Бу табиғий. Мени бошқа нарса ташвишга солади. Нега кеча орзулар қанотидега учган болакайларнинг айримлари бугун ўсимлик палласига етгач, жиноятчилик кўчасига кириб қолишмоқда? Нега баъзи бир ўсимлар нима қилиб бўлса ҳам пул топишга интилишяпти?

Қуйида болаларнинг — исми-шарифларини ўзгартириб баъзи бир ҳаётий факторларни келтираман.

Уч ўртоқ концертга тушишди. Каттароғи — воёга етганига энди 10 кун бўлган Утир бир қизнинг бўйнидаги тилла занжирини кўриб, шериклари 15-16 яшар Ибодилла билан Илҳомга уни ўғирлашни таклиф қилади. Оммавий рақс чоғида Утир қизнинг бўйнидаги занжирини олиб олиб Ибодиллага, Ибодилла Илҳомга узатиб, уччаласи қочибга тушишади. Лекин қиз уларни таниб қилиб киришда турган милиционерга айтади. Ҳозир уччала ўсим қилмишига яраша жазони кутяпти. Нима уларни бу йўлга бошлади? Йўқчиликми? У ҳолда концертга пулни қаердан олишди? Утирнинг отаси ҳозирча ишсиз экан. Бутун рўзгор ташвиши боғида тарбиячи бўлиб ишлайдиган онасининг бўйнида. Утир бош фарзанд, 9-синф маълумоти бор, ўқимайди, ишламайди. Икки ука, икки синглиси бор. Ибодилларнинг отаси соғаб билан шуғулланар экан. Лекин рўзгорга умуман қарашмас экан. Бутун ташвиш оддий хизматчи бўлиб ишлайдиган онасининг бошида. Ибодилла ҳам бош фарзанд, 9-синф маълумотига эга, ўқимайди, ишламайди. Ота на ўғлининг тақдирига қизиқиб, устига-устак хабарнома олган, милициянинг тергов бўлимига келмабди. Бу иккала ўсимлардан концертга қаердан пул

олишганини сўраганимда, «Тирикчилик қилиб турибмиз», — деб жавоб беришди. Нима у тирикчилик? Аравақашликми, майда-чуйда олиб-сотарликми ё қиссовурликми? Уларни билешади, Худо билади. Илҳомнинг тўқликка шўхлик қилиб, бу хунарни курсатгани юзу кўздан ҳам, шерикларининг сўзидан ҳам, ота-онасининг хижолатпазелигидан ҳам кўриниб турар эди. Дикқат қилин-га, у ҳам 9-синф маълумотига эга, ўқимайди, ишламайди. Ота-онаси ҳуқуқшунослик лицейига жойлаштириш тараддуудида бўлишган. Ваҳоланки, воқеа декабрь ойида юз берган, демек келаси ил августгача бола кўчада қоларкан-да. Нега баъзи ота-оналар ўз масъулиятини унутиб қўяпти? Мактаб нега кўп болаларни 9-синфдан кўчага ҳайдаб, бир чеккада томошабин бўлиб қоляпти? Маҳалла-қўй қаёққа қараяпти? Қайси оила ночор, ноаҳил эканлигини нахот улар билшмаси?

Яна икки укахошимимиз (бири 13, бири 16 ёшда) машина ва унинг ичидеги мол-мулкни ўғирлашда айбланиб судланаятган бир пайтда яна бир талончилик жиноятини содир этдилар — бозорда биронинг пулини тортиб олиб, қочдилар. Ҳар иккала ўсим ҳам тўқликсиз ўрта маълумоти, ҳеч қаерда ўқимайди, ишламайди. Уз жиноятларига ҳали она сўти оғзидан кетмаган 8 яшар болани ҳам шерик қилдилар. Нега шундай бўлди? Нахотки улар болалигидан ўғри, қиссовур бўлишни орзу қилишган бўлса? Уларнинг гўзал орзулари қаёқда қолди? Ким уларни ўғирлади? Фарзандларимизнинг қоринни баъзан амаллаб, базван ортиги билан тўяғизиб, лекин кўнгишларига йўл топа олмай қолмаётимизми? Бизнинг ўрнимизга уларни ким, нима, қаер тарбияляпти? Нима қилиш керак?

Бу барча халқлар тарихида бурилиш нуқталарида турган савол. Менимча, ҳаммамиз бир ёқадан бош чиқариб миллий мафкурамизни болаларимизга ҳар қадамда сингдириб боришимиз керак.

Бобомурод ТОШЕВ,  
Тошкент шаҳри,  
А. Икромов тумани

## ТУШ ТАББИРНОМАСИ

## ИЧКИЛИКДАН ВОЗ КЕЧДИМ

Касбим сабабли (телевизор ва радио усталиги) кўп ичкилик ичишга тўғри келарди. Кейинчалик сурункали ича бошладим. Ишда ва оилада тинчлик йўқ. Узингиз ўйланг, уйга тайёр бўлиб ўчиб келсангиз, қайси хотин қучоқ очиб кутиб олади, ҳали ҳам 20 йил чидаган хотинимга тўзим берсин. Қисқаси, менда шундай бир ҳислат борлигини билардим, яъни олдиндан ким келишини, нима бўлишини қисман айтиб берардим. Шу ичкиликни ҳам 7 — 8 йил олдин, «40 ёшдан кейин ичмайман», деб айтганман. Мана рост чиқди. Қандай қилиб дейсизми? Ҳаммаси бир туш туфайли бўлди. Кейинги кунларда бир елкам оғриб юрарди. Кимдир мендан норозиюлигини сезиб юрардим. Роса ўйлардим, сира топа олмадим, Худодан, — «тушимга аён қил, дилимга сол», деб қайта-қайта такрорлаб ухлардим. 18 март кун ишхонада Наврўз байрамига атаб сумалак қилдик. Ким билди-ким сезмади, ният қилиб сумалак айланттирдим: — Оилам тинч бўлсин, етти пушти соғ бўлсин. Шу ичкиликдан қутилай, деб. 19 март кун эрта соат 8.00 дан наватчилик қилишим керак эди. Эрта ўйғонибман, соат 4.00 сира уйкум келмади. Ваннага кириб, сова бир соат чўмилиб чиқдим. «Вақт бор, ҳали», деб яна ётдим, ухлаб туш қўрибман. Поездда раҳматли отам билан узоқ жойларга кетаётган эканмиз-бир қайсидир станцияда яшиқлаб вино сотаяпти экан. Эҳ, бу ерларда вино арзон экан, — деб икки яшиқ вино олибман.

Шаҳарга келибмиз, тумонат одам, чиқиш-тушиш қийин. Олдин отам тушибди, кейин мен қўлим

даги юкни отамга «ушлаб туринг, мен виноларни тушириб олай» десам, отам икки қўлларини (орқа тарафини кўрсатиб) қара, қўлим шишиб кетган, юкнинг ололмаймаман», — дебдилар. Қарасам, икки қўллари шишиб кетган. Қўзлари маънос. Ҳўп, деб ўзим вагонга чиқиб, вино яшиқларни олиб тушибман. Қайсидир мағазина топширибман, қайтиб келсам, отам жойида йўқ.

Уйғониб кетдим, кўп ухлаганим йўқ, 15 дақиқа. Уйлаиб ётдим ва ҳаммасига тушуниб етдим: 22 йилдан бери фақат икки марта тушимга кирган отам мендан норози. Рухлари шод эмас. Девордаги суратларига қараб ўзимдан нафратланиб кетдим. Узимни ўзим лаънатлаб, роса йиғладим. Ва дилимга солган, тушимда аён қилган Яратганга шукр қилиб, юз — қўлимни ювиб, ишга жўнадим. Шундан бўён умуман ичганим йўқ, ичим ҳам келмайди, елкам ҳам оғримай қолди. Олам кўзимга чиройли кўринади. Ишга бош оғриб бормади. Оилам ҳам тинч.

Ва шуни айтгим келди — бу ичкиликни ташлаш учун (биланман, мендай қийналиб юрганлар кам эмас) ҳеч қандай профессор, духтур, фолбишлар қайтара олмади. Ҳаммаси ўзимизнинг қўлимизда, иродамизга боғлиқ.

Мен эса шу кунни 20 йил кўтдим. Пайшанба тонги, Наврўз байрами, сумалак, ҳаммаси улғу кунларга тўғри келиб тушимда аён қилган Аллоҳга шукрлар билдириб, отамнинг руҳлари шод бўлсин, деб барча юртдошларимга ҳам шуни истаб қоламан.

Тўйчи ХОЛНАЗАРОВ,  
Ширин шаҳри



# БУНДАЙ АЁЛГА ҲАЙКАА ҚЎЙСА АРЗЎЙЎ

«Улар бахтли яшашга ҳақли эди» 8-сон

Мен сизнинг рўзноман-гизининг ҳар бир сонини мунтазам ўқиб бораман. Шу йил 8-сондаги мақола менга ҳеч тинчлик бермади ва ўз бошимдан кечирганларимни сизларга ёзишга жазм этдим.

Мен оилада ёлғиз ўғил эдим, тўртта оламни узатиб юборишган, оимм тезроқ вояга етишимни кутардилар. Дадам катта лавозимларда ишлаб келганлар. Мактабни битириб, институтга кири олмадим ва ҳайдовчиликка ўқишга кирдим, кейинги йил ҳаракат қилмоқчи эдим, бўлмади, армияга борадиган бўлиб қолдим. Ўзим билан мактабда ўқиган, бизга қўшни бўлган қиз М.ни севардим. Севгим пинхона эди, ҳеч юзига айтишга юрагим бетламасди. У мактабда ҳам «аёло» баҳоларга ўқиган, олий ўқув юртида ўқирди. 2 йил кўз очиб-юмгунча ўтиб кетди. Келган кунимдан бошлаб онам совчиликка юра бошладилар. Мен оиммга М.ни ёқтиришимни айтдим. Лекин қариндош-уруғлар оиммини қўшни қиздан айнирта бошлашди.

«Ақлинг жойидами ўзи? Ўқиган қиз сани хизматингни қилармиди? Ёлғиз ўғлинг бўлса, шунча қариндош-уруғингда қиз бўла туриб, бегонадан келин қиласанми?» — дейишди. Хуллас, оимм менга холамнинг қизини олиб берадиган бўлдилар. Ҳатто менга, қўшни қизга совчи бўлиб қикдим, олдида олмаси, ақаси бор, ҳозир узатмаймиз, — дейишди, дедилар. Бу гап рости-ёлғонмиди, билмадим ва онамга розилик бериб юбордим. Чунки оиммининг феъллари тез бўлиб, айтганларини қилмагунча қўймадилар. Тўй бўлиб ўтди, ишга ҳам тушиб кетдим. Хотинимни истараси иссиқ, ёқимтой, чакқон, ширин сўз, пазанда аёл эди. Хуллас, оиммининг кўнгилларидагидек хизмат қилар эди. Биринчи фарзандимиз ой кунни етмасдан тўғилди ва у нобуд бўлди. Иккинчисига

бош қоронғилигида оимм унга ҳеч хил қилдирмай, тез-тез касалхонага ётқизиб, шифокорларга қаратдилар. Яна қиз тўғилди, лекин у 2 ой яшадими, холос! Докторлар қизимнинг нобуд бўлишига бизнинг яқин қариндош эканлигимизни ваҳ қилиб кўрсатишди. Аммо, оимм бунга ҳеч тан олдилари келмасди. Учинчи фарзандимизни юрагимизда ҳавотир, кўрқув билан кута бошладик. Оимм келинларини табибларга кўрсатиб, ўқитиб юрардилар. Ниҳоят хотинимнинг кўзи ёриди: Ўғил! Мен, оимм, дадам хурсанд эдик, яхши ният билан ўғлимга Турсунбой деб исм қўйдик. Ўғлимни жуда авайлаб, ҳар кунни уйга шифокор олиб келиб, кўрсатиб катта қила бошладик. Афсус, ўғлим ёшига тўлмасдан туриб, шифокорлар ундан жиддий касалларнинг белгиларини сеза бошлашди. Менинг ишонгим келмасди. Шифокорларга қараб, қанча пул бўлса бераман, фақат ўғлимнинг касалини тузатиб берсанглар бас, — дердим. Хотиним иккинчи фарзандимизга қараб сиқилардик. Оимм, дадам ҳам биз билан баробар куйишарди. Ўғлимни бир оёғи, қўли яхши ишласа, нутқи ҳам равон эмасди, баъзи бир қилиқлари соғ боланинг қилиқларига асло ўхшамасди. Кечалари ухламай «оқ» тортиб чиқардим, хотиним кўз ёш тўққани-тўққан эди. Эр-хотин ётишни ҳам йиғиштириб қўйган эдик. Бир кун ишдан вақтлик келсам, дадам оиммини уришаётган эканлар: «Қилдинг, қилдинг сан қилдинг, ўзи ёқтирган қизини олиб берганимизда, шу кунлар бошимизда йўқ эди. Менга шифокорлар айтишди. Ўғлингнинг ҳамма фарзандлари касал тўғилди», — деб. Оимм

барибир бўш келмасдилар: «Врачларингиз Худомиди? Айтaverади-да!»

Бу гапларнинг ҳаммасини хотиним эшитиб турган экан. Мени кўрди-ю, йиғлаб уйга кириб кетди. Хотиним кетидан кириш-кирмасликни билмасдан ҳовлининг ўртасида туриб қолдим ва шартта кўчага қикдим. Чойхонада улфатларим билан ярим кечагача ўтириб, сўнг уйга келдим, келсам уйда хотиним, ўғлим йўқ, хонамда бир парча хат ётарди:

«Мурод ака! Биз кетдик. Эртагаёқ ажрашишга ариза беришингиз мумкин. Мен қарши эмасман.

Нигора».

Хатни ўқиб, оиммга, дадамга қарадим, улар ҳам хатни ўқиган шеклини, оимм менга:

— Хотининг бекорларни бештасини дебди. Эртага эрталаб бориб, олиб келасан. Ажрашадиган бўлсанг сендек ўғлим йўқ, оқ қиламан, — дедилар. Менинг ҳам ажрашиш ниятим йўқ эди. Хотиним мулоим, одоли, ҳеч кўзимга тик қарамас эди. Эрталаб борсам, хотиним менга йиғлаб гапирди:

— Мен энди қайтиб бормайман. Сиз ариза бермасангиз мен бераман. Иккалаимиз оналаримиз бахтсиз қилишди. Мени ҳам сизга зўрлаб беришган. Энди гапиршиш нияти йўқ. Қачон келаман, ўғлимни кўраман десангиз, эшигим очик. Хайр, бахтли бўлинг, — деди-ю, уйга кириб кетди. Эртасига ўзи бориб ажрашишга ариза ҳам ташлаб келибди. Оимм, дадам боришга ҳам келмади. Бу пайтда ўғлим 3 ёшга тўлган, соғ қўл, оёғи билан эмаклар, гулдираб гапирса, нима демоқчи эканлигини фақат хотиним тушунар эди.

Хуллас, биз ажрашдик,

оимм ва холам юз кўрмас бўлиб кетишди. Мен бир йилдан кейин ишхонамизга ўқишни битириб янги ишга келган 23 ёшлар атрофидаги қиз билан танишиб, бир-биримизни синашиб, сўнг турмуш қурдик. Ҳозир худога шуқр, 4 та фарзандим бор. Ҳаммасининг тани соғ.мактабда «аёло» баҳоларга ўқишарди. Аммо биринчи хотинимга қийин бўлди. Мен тез-тез бориб турардим, ўғлимга керакли дори-дармонларни, кийим-кечакларни олиб борардим. Яхшиям поччам ҳовлининг этагига қизи учун бир уй, бир айвон, ошхона, ҳаммом, алоҳида ҳожатхона қуриб берди. Рўзгорини ҳам қилиб берардим. Неча мартаба Нигорага акаларни, оналари:

— «Болангни ногиронлар уйига топшириб, ўзинг эрга тега», — дейишса ҳам унамасди.

Мен ўғлимни олиб кетай, ўзим эплайман, десам:

— Сиз узукун ишдасиз, Турсунбой холамни қийнаб қўяди, тез-тез келиб ёрдам бериб турсангиз бас, — дерди.

Ўғлим жудаям онасига ўрганган, фақат у ухлатса ухларди, бошқа ҳеч ким уни эплотмасди. Катта бўлган сари бўйлари чўзилиб, чиройли бола бўла бошлади. Ногиронлар аравачасини олиб бердим, бирпас кўчаларда айлантуриб келардим. Ҳар ҳафта ўзим бўйи бўйим билан тенг болани ҳаммомда чўмилтириб қўярдим, кўтариб машинамга ўтказиб, бозорга обориб ҳар хил ўйинчоқлар, кийимлар олиб берардим. Хурсанд бўлиб қийқариб қуларди, гапирса ҳеч гапига тўшунмасдим. 15 ёшли боланинг қилиқлари, ўзини тутини 3 яшар боладек эди. Хотинимга қараб ачини кетардим. У тенгдошлари каби бўйин-қулғу, тўй-томшалар-

га боришдан бенасиб эди. Пардозу андозни, кийинишни ҳам йиғиштириб қўйганди. Турмушга чиқишни ҳаёлига ҳам келтирмас, фикри-ёди фарзандимда эди. Кечалари худодан фарзандига соғлиқ сўраб, ёлвориб йиғлаб чиқарди. Бултур Нигора 40 ёшга, ўғлим Равшан 18 ёшга тўлганда, мен бозорнинг олди нарсаларидан олиб катта гулдаста билан кириб бордим. Не кўз билан кўрайки, Нигора ҳам, ўғлим ҳам иситмалаб, ўрниларидан туролмай ётишган экан. Дарров доктор чақириб, дори-дармон қила бошладим. Уйга хабар бериб, бир ҳафта қолиб кетдим. Нигора тўзалиб оёққа турдию, аммо ўғлим шу ётганча қайтиб турмади. Грипп асорат бериб, ўғлим 18 ёшида ҳаётдан кўз юмди! Хотиним уч кун хушидан кетиб ётди. Ўғлим шундай чиройли йигит бўлган эдики, Аллоҳ унга Юсуфнинг ҳуснини берганди. Қошлари қуюқ, пайваста, киприклари қошига тегади. Бежирим қирра бурни, қўзлари, юзидаги қулгичлари ҳаммани ўзига тортарди. Оламдан ўтган-у, ўрнида худди қулиб ётганга ўхшарди. Нигора ўзини қўйишга жой тополмай, додлаб йиғларди. Унинг фарёдига фотиҳага келган эркаклар ҳам кўз ёш қишар эди. Маъракалардан кейин Нигорани дам олишга юборай, десам ҳам кўнмади. 18 йил касал боқиб, унинг инжиқликларини кўтариш, ҳамма нарсадан воз кечиб, ҳаётини, ёшлигини фарзандига бағишлаш ҳамманинг ҳам қўлидан келавермайди. Худо хоҳласа фарзандларимга бировни зўрлаб уйлантирмайман ва бировга зўрлаб ҳам бермайман. Нигорага эса Аллоҳдан тез тўзалиб, бахти очилиб, яхши мўмин-мусулмон кишига турмушга чиқишини, соғлом, шириндан-шакар фарзандлар кўришини истаб қоламан.

Муродбек,  
Тошкент шаҳри.

## ЭСКИ ДАРДИМ ЯНГИЛАНДИ

«УЛАРГА ОРТИҚ ДАРАЖАДА ИШОНМАНГ» — 9-сон

Дил изхорингизни ўқиб, менинг ҳам эски дардим янгиланди. Тақдиримиз бир хиллиги сабабли, аввало ўзимнинг аччиқ қисматимни ошкор қилсам.

Инсон ҳаётида кўнгил хуш-хотир-жам пайтлар ҳам, нохуш, бехосият пайтлар ҳам бўлар экан. Мен хотинимга, гўё худога ишонгандай ишонар эдим, бир-биримизни севардик, турмушимиз тинч-тотув эди, меҳр-оқибатли эдик. Эр-хотин маълаҳатлашиб ўз тарбиямизга бир ўғил ҳам олдик.

Шифокорлар хотинимдан айб топиб, 3 йил кетма-кет муолажа ўтказишди. Шифокорлар «энди сиз шифо топдингиз, мутлақо соғлом аёлсиз», — деган кунидан бошлаб орамизга совуқлик тушди. Тез орада фалақнинг гардиши тескари айланди менинг ҳаётим гурбатга айланди. Хотиним орамиздаги севги-мухаббатни, садоқат ва ишонччи оёқ ости қилиб, ҳатто ўғлимиз Феруз тақдирини ҳам ўйламай, бошқа эрга тегиб кетди.

Севган, ишонган хотиним мени алдди. Бу воқеа ортда қолган бўлса-да, ҳали ҳам менга фожеага ўхшаб туюлади, шу сабаб қайта уйланишим ҳам келмайди. Аслида аёлларга нисбатан ишончим йўқолгандай кўринади. Бу ёруғ оламда фақат ўз манфаатини қўзлаб, ҳар хил ишнинг урдасидан чиқадиган инсон қиёфасидаги ёлғончи, ориятсиз, енгилтақ эркаклар бор экан, минг афсус.

Сиздай садоқатли, покликни, севги-мухаббатни, оилани муқаддас биладиган аёлга Яратгандан чидам-бардош, келгуси ҳаётингизда бахт-саодат тилайман. Ва: «Келинг, ўзингизни кўпман қийнаманг, бу ҳам тақдир», — дегим келади.

Ўғлингиз Равшанбекка бор ишонч ва меҳр-мухаббатингизни бағишлаб, шунинг келажаги учун, эрингизни мабодо кечирсангиз, ўз айбини тушунармикан? Ёки ким билади, энди бу тарафи ўзингизга боғлиқ.

К.Х.  
Бухоро вилояти

## УНГА РАҲИМНИНГ КЕЛСИН...

«БИЗЛАРНИ ОДАМЛАР ТУШУНИШАРМИКАН?»

Бу олам чароғон экан, Аллоҳнинг неъматини — севги, мухаббат жўш уради. Ситорахон, бу дунёда адашманг. Жажжигина қизалоққа, пешонаси шўр бир аёлга раҳмингиз келсин! Сиз 2-хотин бўлсангиз, у аёлга бўлаётган меҳр-мухаббатни тортиб олсангиз. Наҳотки, онангиз бида туриб сизни бу йўлдан қайтармасалар. Қизим — қизалоғим менинг, қизим бундай бўлиши керак эмас деб, — «гулни қулга эмас, гулни-гулга қўшаман», деб наҳот сизга йўл кўрсатмайдилар? Онангиз ҳаёт тажрибаларидан у йигитнинг ота-онасига, хотин боласига наҳот раҳмлари келмас. Йигит бойдир, айтганингизни муҳайё қилганидан кейин, ҳозирги қизларга шундай пули борлар ёқадди. Йимонли, эътиқодли йигит бўлганида эди, ҳеч қачон номаҳрам аёл билан бир жойда учрашмаган бўларди. Бу ҳолат Аллоҳга қуфр келтиришдан кейинги энг катта гуноҳга йўл очади. Шайтон ёлғиз қолган эркак ва аёлнинг учинчисини, ҳаромга етакловчисидир. Эркак билан аёл учрашшиликка фақат шаръий никоҳ йўли очади. Сингилгинам, охиратни ўйланг, у дунёда инсон фақат 1-ничи никоҳи билан бирга бўлади. Бу дунёда бирга ўтсангиз ҳам, у дунёда йўқотасиз. Ёшингиз ўтиб қолган бўлганда эди, майли, ўзи учун фарзандлик бўлиб

қолади десак, сиз энди 18 баҳорни кўрдингиз, бу севги-лоф севги, соф севги эса олдинда. Сиз кўчада йигит қидирманг, йигитлар сизни қидириб уйингиз остонасини бузсинлар! Сингил, бу синов, имтиҳон дунёда ҳар турли йигитлар билан учрашиш мусулма, мусулмон қизларига мос эмас. Йигитнинг ота-онаси ҳам сизга меҳимча бахт эмас, лаънат ўқийди. Ҳеч қачон айб йигитга қўйилмайди. Ҳамма вақт қизлар айбдор бўлади. Суяқ оёқ, енгилтақ деган номларини олсангиз, илоҳи бўлса, у йигитни бу йўлдан қайтаринг. Хотини устига сиз билан юриб, сизнинг устингиздан ҳам юрмайди, деб ким қафолат беради. «Юрганган кўнгил, ўртанса қўймас». Сизни ҳам 1 — 2 та болали қилиб бир домга олиб бориб қўяр, ёш қизчалар улғайиб сизни ёшингизга етганда, яна «ўлдим, қўйдим» деб ўз-ўз малякисини топади. Ана ўшанда сиз ҳам рашқ ўтида ёнсанигиз, хотиннинг қадрига етасиз. Сабр қилинг, сабр тағи раҳмон, сариғ олтин. Тенгнингиз чиқадди, бахтли-тахтли бўлиб ота-онангизнинг олдида, Аллоҳнинг олдида юзингиз ёруғ бўлганга не етсин. Гапларимга яна хафа бўлманг, «дўст ачитиб, душман қулдириб гапирди». Фарзандлари катта бўлганда қарғаб юрмасин.

Юртдошингиз  
Мухтабар, Тошкент.



# ШАБРИКЛАЙМИЗ!

**Жуфарбандимиз**  
**ЖАМОЛИДДИН!**



Сени 4-июн, туғилган кунинг билан табриклаб, Аллоҳдан соғлиқ, узоқ умр, бахту саодат тилаб қоламиз.

**Ота-онанг, уқанг**

**Азиз отақоним**  
**Казбобоева Муқаддаси!**



Сизни туғилган кунингиз билан чин дилдан кутлаймиз.

**Синглингиз Муборак, фарзандларингиз**

**Ҳурматли муқаббат**  
**Абдурахмонова!**

4-июнь туғилган кунингиз ва мучал туйингиз билан табриклаймиз.

Умр йўлдошингиз Абдурайимжон, Фарзандларингиз Зоҳид, Умид, Мафтуна, синглингиз Шаҳзода **Бўка шахри**

**Азиз отақонимиз**  
**Мубашир опа Абдузаҳидова!**



Сизни таваллуд айемингиз, 3 июнда 60 ёшга тулишингиз билан табриклаймиз. Оллоҳдан узоқ умр, соғлиқ, хотир-жамлиқ ва узоқ йиллар оиламиз кўрқи бўлиб юришингизни тилаб қоламиз.

**Фарзандларингиз, набираларингиз ва «Мубашир опа» хусусий фирма жамоаси**

**«ДИЛОРОМ»**  
**ЎҚУВ МАРКАЗИ ТАҚИМО ЭТАДИ:**

**2 ОЙЛИК КУРСЛАРГА**

- Зардушлик — Бухороча.
- Аёллар ва эркаклар устки кийимларини тикиш ва бичиш, моделлаштириш.
- Машинада, қўлда гул тикиш.
- Компьютер билимлари.
- Бухгалтерия ҳисоби.
- Аёллар енгил кийимларини тикиш ва бичиш, моделлаштириш.

**3 ОЙЛИК КУРСЛАРГА**

- Инглиз тили (бошловчилар ва давом эттирувчилар учун).
- Компьютерда бухгалтерия ҳисоби.

**МАЎЗИЛ: Муртазоев кўчаси, 40-уй, 3-қават, 63-хона.**

**Мўлжал: «Қозғистон» кинотеатри.**

**Тел: 35-13-41, 58-48-50.**

Бўстонлик туманидаги 46-ўрта мактабдан ШАМАХМУ-ДОВА Нигора номига берилган АС-287196 рақамли шаходатнома йўқолганлиги сабабли

**БЕКОР ҚИЛИНАДИ:**

## КЎНГЛИМНИ ТУШУНИШМАЯПТИ

Мен ҳозирги вазиятда кўпчиликнинг маслаҳатига муҳтожман. Қандай бўлмасин шу вазиятдан чиқиб кетиш йўлини қидиряпман, лекин 2,5 ойдан бери шу йўлни топа олмапман.

Ёшим 25 да. Ҳар бир ота-она сингари менинг ота-онам ҳам мени уйлантириш тараддуғига тушишди.

Отам мендан бир оғиз сўз сўрамасдан ўз ўртоғига «сени қизингни келин қиламан» деб сўз бериб қўйибди. Лекин у қизнинг ўзини ваъдалашган йигити бор экан. У йигит мени олдимга келиб, «Ака, биз бир-биримизни севамай, бизга ҳалақат берманг», — деб айтди. Биз Нўъмон билан ўша қизнинг олдига бордик. Қиз менга: «Сизга турмушга чиққан куним, ўзимни ўлдирарман», — деб айтди. Мен Нўъмонга шу қизга уйланмайман деб, йигит-часига сўз бердим ва уйдагиларга бор гапни айтдим.

Лекин ўз отам мени тушунмасдан, «Шу қизга уйланасан», деб мени уриб-сўқди, ҳар хил қийноқларга солди. «Агар шу қизга уйланмасанг оқ қиламан», деб айтди.

Отам олий маълумотли одам. Ҳаётнинг паст-баландини тушунади, лекин нима сабабдан ўз ўғлининг бахтига зомин бўлаётганини тушунмаяпман.

Майли, мен отамнинг гапига кириб уйлансам. У қизнинг менда, менинг унда кўнглим йўқ бўлса, турган гапки ҳеч қандай ҳаёт бўлмайди, албатта ажрашиб кетамиз. Ҳаётда яна битта тирик етим кўпаяди. Отам ва унинг дўсти бир-бирига душман бўлиб қолади. Мен буни хоҳламайман. Ҳозирги даврда мен уйдан чиқиб кетганман, меҳмонхоналарда кун ўтказяпман!

Сизлардан илтимос, менга тўғри йўл кўрсатинг. Мен ўз ота-онамни ҳам хафа қилмоқчимасман, лекин ўзимни ҳам бахтсиз қилмоқчи эмасман.

**Музаффар, Фаргона вилояти, Фурқат тумани.**

## Кутлаймиз! ОҚАР ДАРЁ

Дўстинг ҳақида сўз айтиш осон, ҳам қийин. Табиийки, дўстингнинг камчиликларини яширасан, яхши хислатларини эса оширасан.

Дўстимиз Саидгани Саидолимов Тошкент туманининг Ҳасанбой қишлоғида боғбон оиласида туғилиб, вояга етди. Уқуди, ўрганди. Оилали бўлди. Боғбонлик касбининг аъмолларидан бохабар, дарахт экиб, боғ яратиб иштиёқда яшайдиганлардан. Биз нега буларни таъкидлаяпмиз. Чунки дарахт экиб, уни парвариш қилган кишидан ҳеч қачон ёмонлик чиқмайди.

Саидгани ўн йилдан ортиқроқ вақт мобайнида «Камалак» («Ёш гвардия») нашриётида бош мусахҳиқ бўлиб ишлади. Қўлидан қанчадан-қанча китоблар ўтмади, дейсиз. Мусахҳиқлик касби ўта масъулиятли, ўта машаққатли касблардан биридир. Бу касб эътиборлиликни, кунт ва сабр-тоқатни талаб этади кишидан. Бугунги кунда Саидгани «Оила ва жамият» газетасининг етакчи мусахҳиқи. Ёшларнинг меҳрибон устози.

Саидганининг яна бир киши билмас хислати шундаки, у ҳоҳатбарор. Ширинсухан.. сўзамол, кўнгил ерда қолмасин, дейдиган йигитлардан. Ана шу хислати уни доимий ҳамроҳи. Одамларга яхшилик қилиш унга завуқ шавқ бағишлайди. Биз дўстлари унинг қаторимизда юрганига шукроналар айтаемиз.

Яна бир гап, Саидгани Ҳасанбой қишлоғида ўзига охс обрў-эътиборга эга, маҳалла фаолларидан биридир. У маҳалла котиби бўлиб хизмат қилади. Кўнглининг дуоси уни шу даражага етказди. Эл-юрт раҳматидан ўзга яна қандай бахт бор инсонга. Шу жонсарақлик, шу фидойилик, шу меҳнатсеварлик сенга доимо ёр бўлсин, дўстимиз Саидгани!

**Шавкат ТУРОБ, Темур УБАЙДУЛЛО**

«Оила ва жамият» газетаси жамоаси ҳам азиз Саидгани акани муборак ёшлари билан табриклайди.

**Саидгани ака, оилангизга бош бўлиб ўғил-қизларингиз роҳатини кўриб, доимо эъзозда юринг!**

**ЭЪЛОН**

Ҳар хил турдаги тикув машиналарини (аверло) тузатаман ёки сотиб оламан. тел: 22-83-29.

**ОИЛА-530**

23 ёшли, олий маълумотли, (қоллежда ўқитувчи) турмуш ўртоғи вафот этган, бир ўғли бор аёл 27-30 ёшлардаги, олий маълумотли ўғ-қоғли (Тошкент шаҳри) эркак билан турмуш қуришни истайди. (1-2 фарзанди бўлса ҳам майли).

## СЎРАГАН ЭДИНГИЗ

### ДАРДИМГА ШИФО ТОПСАМ

Мен уч фарзанднинг онасиман. Бир неча йиллардан буён эшитиш қобилиятим пастлигидан азобдаман. Эшитишимча Тошкентда шундай клиника бор экан. Мазкур шифо маскани ҳақида маълумот берсангиз.

**Гулҳеҳра ҚУРБОНОВА Каттақўрғон тумани**

2-Тошкент Давлат тиббиёт олийгоҳи шифохонасининг кулоқ, бурун ва томоқ касалликлари бўлими профессор Ҳайитбой Матқулов бу ҳақда шундай дейди:

Касаллик ҳолати оғир бўлса, ҳамда жарроҳлик даражасида даволаш керак бўлса, бизнинг 2-Тошкент тиббиёт шифохонасида даволаниш мумкин.

Г.Қурбонова Каттақўрғонлик эканлар, у кишига яқинроқ бўлган Самарқанд тиббиёт институти ректори Ақром Мўминовга ҳам учрашиб дардларига даъво топишлари мумкин.

**М. Сулаймонов тайёрлади**

## МАСЛАҲАТХОНА

### РЕДИСКАНИ ҲАР КУНИ ЭКИНГ...

Тозалаб ювилган пуштиранг ёки оппоқ, думалоқ ёки чўзинчоқ редискаларни кўрганда кининг ҳам сўлак безлари ишлаб кетмайди, дейсиз? Шу билан бирга редискада бир камчилик ҳам бор бўлиб, бунга бўлса унинг тезда қариб «пахта» бўлиб қолиши. Бозордан «тута келган» редискаларимиз ҳам кўпинча «пахта» чиқиб таъбиқини тиррик қилади. Аммо бир оз тадбиркорлик ишлатилса ҳар кун янги ва сувли редиска истеъмол қилиш мумкин.

Айталик, ер юзаси 2x1 м жойини редиска экиш учун тайёрлагач, унга биринчи кун факат бир қатор (агар энгиз бўлса, икки қатор) редиска уруғи ташланг. Эртаси кун эса яна бир қатор ва ҳақозо, майдонга тўлгуна ҳар кун бир қатордан экиб бори-н. Қарабисизки эккан редискаларингиз ҳар кун истеъмолнингизга яраша етилиб боради, қариб «пахта» бўлишига улгурмайди.

Ҳар кун экиш учун бор-йўғи 1-2 минут вақт ва хафсала бўлса, бас, сиз ҳар кун янги ва сувли редиска ейсиз.

**Ш. РАВУТОВ**

## ВАСИЯТ

кўпчилик хайратда қолди.

Салкам қирқ йил бир жойда меҳнат қилиш осонмас. Хукумат томонидан унинг самарали меҳнати муносиб тақдирланди. Ҳозирда опанинг ишларини ўғли Абдулла ва келинлари Умида, Сайёралар давом эттиришмоқда.

Мен опанинг шогирди эканлигимдан фахрланаман. Ун уч йил Мунаввар опа билан.

**ХОТИРА**

лан ёнма-ён ишлаганман. Мунаввар опа ўзининг камтаринлиги, самимий муомиласи билан хурмат қозонганди. Кунларнинг бирида Мунаввар опа менга телефон қилдилар. Кайфиятлари тушқунлигини сезиб боисини сўради. Опа нохуш туш кўрганини айтиб, васият тарзида гапирди. Кўнглим ғаш бўлдию, сир бой бермай гапни ҳазилга бурдим. Аммо Мунаввар опа гапимни бўлиб:

— Укажон! Ўлим ҳақ. Менинг илтимосим, салкам қирқ йиллик меҳнатим эътиборга олиниб, ўзбек чин-нинисинг ривожига қўшган меҳнатларини самарасини кўрай дегандим. Ло-зим топилса шаҳар кўчаларининг бирига номим абадийлаштирилса... — дедилар.

Шу орада мен ижодий сафарга бориб келдим. Сўнг опанинг илтимоси бўйича завод маъмуриятига кўнгирик қилганимда, раис муовини Ҳамидулла Рихсиев опанинг бир кун аввал оламдан ўтганини айтдилар...

Шунга ҳам уч йилдан ошаяпти. Аммо, опанинг васиятлари ҳамон менинг зиммамда. Истардимки, Мунаввар опанинг васиятларини амалга ошириш учун чини заводи маъмурияти, Тошкент шаҳар ҳокимиятидаги мутасадди раҳбарлар бош қўшсалар, фидойи бир инсоннинг меҳнати кадрланса... Зеро, яхшилар ёдини хотирлаш тириларнинг инсоний бурчидир.

**Саидмурод САИДАҲМАД**





...Яқиндагина «Оила ва жамият» газетасида (11-сон) бухоролик аёл М.нинг «Уни яна йўқотишни истамайман» сарлавҳали мақоласини ўқир эканман, «тақдиримиз, фазилатларимиз нақадар ўхшаш...» дея ҳаёл қилдим.

Умуман олганда қиз бола севса жуда қаттиқ севади, ёрини бор вужуди билан ардоқлайди. Яна бир нарсани аниқ биламан, ишонч кўпинча қизларга хос, лафз ҳалоллиги эса ҳақиқий йигитларга хос фазилатдир. Мен ҳам ана шундай лафзли инсонни умрим бино бўлиб ўн саккиз йил кутдим. Унга қадар не-не йигитлар оғиз очилмади менга. Ҳеч йигит мен излаган инсон эмасдай эди. 19 ёшимда бир йигитнинг фазилатлари ёқиб унга турмушга чиқдим. Севдим, севилдим. Бироқ севгимиз узокқа чўзилмади. Турмуш ташвиши, рўзгор камчиликлари билан севгимизга ўрин қолмади. Лекин мен бир умр уни севдишни, турмуш ўртоғимнинг ҳам шундай жавоби билан қолишни истардим. Афсус, истакларингиз ҳар доим ҳам ушалавермаскан. Бироқ ҳаммаша ҳар бир куним учун Аллоҳга беадад шукроналар айтиб яшашга одатланганман.

Турмушимга олти ой бўлганда ишга чиқдим. Ушанда бизга янги ходим келди. Мустафо (унинг исми) хушрўй, расо йигит. Ичмайди, чекмайди, кечалари қовоғаридай йиғилган қиморвозларга қўшилмайди. Аллоҳнинг беозор бандаси, ишдан ташқари далада тер тўқади. У ҳеч кимни қуришни ҳам, сўзлашишни ҳам истамайдиган, одамови эди. Унинг самимийлиги, ростгўйлиги мени ўзига ром этганди. Чунки рост сўзлайдиган инсондан ёмонлик чиқмайди. У ҳали уйланмаган бўлиб, мenden атиги бир ёшга катта эди.

Айни ўша вақтларда менинг бир жуфт кўзларим севги баётларини тўқий бошлаганди. Унинг соқин юриши менинг диққатимни тортганди. Мустафони ўзимга ром этгунча кўп чирандим. Бир кун ишхонамга келдим, столнинг тортмасини очиб рўчкамни олмоқчи эдим... Кўзларим пушти гулга тушди. Юрагим сезиб, энтикиб кетдим. Ушандан сўнг бир-биримизга ўрганиб қолдик.

Орадан йиллар ўтди, турмушимдан нолимайману, фарзандсизлик доғи юрак-бағримни куйдириб кул қилганди. Эрим билан кўринмаган, бормаган табибу шифокорлар қолмади. Бир кун Мустафо ишга келиб тўйи ҳақида гап очиб қолди. Мен ғалати бўлиб кетдим. Тавба, бу худбинликми, билмадим, лекин ўзим бошқа биров билан яшаётган бўлсаму, яна Мустафони бошқа биров билан турмуш қуришни истамасдим. Чунки кечиккан бахтни, севгимни мен турмуш қурганимдан сўнг учратганим учун шундай бўламан, шекилли. Бир томонда фарзандсизликдан қиналсам, бир томонда севган инсонимдан айрилишни ўйлаб кўзларимдан ёшлар селоби куйилди.

Мустафо кўплаб қизларни рад этди. Охири унинг ота-онаси ўғлини ўртага олишиб, ёши ўтиб бораётганини бот-бот айтиб, қаттиқ уришиб берганларидан сўнг ноилоҳ рози бўлибди.

1

— Менга турмушга чиқасизми? — деб сўраб қолди у.

Унинг саволидан икки ўт орасида қолдим. Турмуш ўртоғим билан ажрашай десам, халқда «биринчи рўзгор қора кийгиз, иккинчиси оқ кийгиз», деган гап бор. Биринчи кўз очиб қурганинг барибир ўрни бошқа бўлса керак. Қолаверса, ажралишга асосим ҳам йўқ эди. Бундан ташқари мен фақат ўзимни ўйлаб турмушимни бузиб бир бегуноҳ инсон қалбига дарз етказсам, кейинги инсон билан бахтли бўла олармидим? Йўқ, албатта! Мислсиз итиробрларни ичимга ютдим ва унга жавобан:

— Мен ахир рўзгор курган аёлман. Сиз ҳали уйланмаган бўлсангиз. Иккимиз ўзимизни ўйлаб иш тутсак, ортимизда ота-оналаримизнинг орзулари парчаланари. Бошимиз исноддан чиқмай қолади. Ош-нонсиз қолган хонадон бўлиши мумкин, лекин жанжалсиз оила бўлмайди. Вақтлар келиб орамиздан майда гаплар ўтиб қолса, қиз болага уйланмаганингиз юрагингизда армон бўлиб қолмасин. Сизга турмушга чиқолмайман... — дедим.

У мендан осонликча умид узмади. Муносабатимиз ўша-ўша самимий эди. Роса бир йилдан кейин Мустафо шароитга қура бошқа ишга ўтиб кетди. Ундан менга эсдалик бўлиб фақатгина ширин хотиралар қолди. Мустафо билан орамиздаги муносабатларимиз бегубор эди. Мен унга бутун вужудим билан ишонардим. У ҳеч қачон мени алдамаган. Ҳар қандай вазиятда ҳам фақат ростини сўзларди. Дардларимни кўзимдан англаб дармон бўлгиси келар, акалли таскину-тасалли берсам, дерди. Мустафо билан иккимизнинг дунёқарашимиз бир хил эди. Шу боис унга қаттиқ боғлиб қолгандим. У мени дастлаб тез-тез йўқлаб турди. Мен Мустафони шу даражада соғиниб кетардим, уни қурганда бағрига сиғиб кетгим, тўйиб-тўйиб йиғлагим келарди. Лекин аёллик гурурим, ор-номусим бунга сира йўл қўймади. Мустафо ҳам шунча йил бўлибди-ки, ўша-ўша самимий, ҳеч бир менга малол келадиган ҳатти-ҳаракатлар қилмасди. Ҳаттоки, оддий қарашларидан ҳам қандайдир эркакларга хос шайтоний хирс эмас, балки меҳр ва фақат меҳр ёғиларди. Ана шу покиза меҳрларини соғинганимдан унга талпинардим. Мени бағрига олишини истардим. Бироқ, Мустафо мен ўзганики эканимни тан олиб, гарчи эримни танимасада бировнинг юзига оёқ қўйишга унинг виждони чидамасди. Мен ичимда унсиз йиллардим:

«Мустафо! Сен қандай отадан яралгансан? Қайси она сенга тарбия берган? Шу даражада сабр-тоқатли, ор-номусли, андишали бўласанми?».

Ярим тунлари уйқумдан чўчиб уйғониб Яратгандан илтижолар қилдим, кўзларимда ёш билан. Кейин... Охларим Аллоҳга етиб, мўъжиза рўй берди. Мен ҳомилдор бўлдим. Ой куним яқинлашган, таътил-

2

га чиқдим. Бир кун дугонам бизникига келиб, сингисининг тўйига айтиб, таклифнома ташлаб кетди. Уни кузатиб, уйда ёлғиз қолганимда таклифномани кўлимга олиб сатрларга кўз югуртирдим-у, кўлларим чўғ ушлагандай азобда қолдим. «...билан Мустафо...» бошқа ҳеч нимани кўзим кўрмади. Ўша исм, ўша манзил...

Дил изҳори

Дугонамнинг гапларини элас-элас эсладим «Кўёв бола синглимни бир қуришда ёқтириб қолибди. Шундан ўзгага уйланмайман, деб туриб олибди». Бу сўзлар миямда такрор-такрор чакмоқ чакди.

Атрофимдаги деворларга олазарак боқиб «од» дедим. Сувуқ болишларга бошимни уриб фарёд чекдим. «Ишонмайман, у мени севган. Фақат мени севади!».

Ушандан буён ҳаётимдаги мазмун шам янглиғ аста сўна бошлади. Ахир, менинг энг яқин-яқиним, ҳаётимда жуда керагим — Мустафо ўзга билан бир гўшангада яшаса? Унинг рафикасига ҳавас қиламан, чунки у чин инсон билан умр кечиради. Мустафонинг чин инсонлиги шундаки, у ростгўй, оққўнгил ва дилкаш инсон. Менинг ҳаётимдаги, орзумдаги инсон... Мен эса МУҲАББАТ отлиғ туйғуни бўйнимга тумор қилиб тақдим. Уни уйлаганимда илк бор севги изҳор қилгани — столни тортмасидаги пушти гул кўз олдимда намоён бўлади.

Ҳомилдорлигим туфайли хастаҳол бўлиб қолмай, деб поёнсиз ўйлардан ўзимни ҳарчанд чалғитишга уринмай, уддалолмасдим. Ҳовлимизда ял-ял очилган бир дунё пушти гулларга боқардим. Узок термулиб, ўй сурардим. Гўё улардан садо чиқаётгандай: «У бевафо, бевафо, бе-ва-фо...» Ҳа, у бевафо!!! Яна «дод» солардим. «Елгончи!».

Ҳамма гулларни янчиб ташлагим келди. Бироқ, бу ниҳолларда нима гуноҳ?

Кундан кунга рангим сомондай сарғаяр, кўнглим чўкаверар, дардларимни кўзларимдан тўкаверардим. Хотирам пештоқига ўйиб ёзган бахтиёр кунларимни тунлари эслаб ширин жилмаярдиму, эрталаб эса бир жуфт биллурдай доначалар ёноғимга думалаб тушиб қотиб қолган бўларди. Эрталаб туриб яна ўзимга тасалли берарман: «не ёруғ кунларим каби бу гаплар ҳам ўткинчи. Умидим — овуңчим, тоқатим — суяңчим. Ундан барибир кечолмайман».

Ўша пайтда биров бағримни ёриб қўриганда билмам, эҳтимол юрагим ўрнида бир сиқим қора кўмир мужассам эдим? Кўксимнинг чап томони ҳавода муаллақ қолгандай бўм-бўш эди. Бу бўшлиқ эса бир кун келиб туби қўринамас жарликка айланишини ўйламагандим. Лекин мен сўнгги томчи сабрим қолгунча уни севаман ва кутаман, деб аҳд қилиб қўйгандим.

Вақтлар келиб она бўлдим. Ўғилчамнинг ис-

3

мини севгимнинг шарафига Мустафо деб қўйдим. Кувончим чексиз эди. Лекин барибир қалбимнинг бир чети кемтик, вужудимнинг бир томони ўпирилгандай, гўё.

Кўпинча дугонамникига борардим ва сингилсини гапирар, Мустафони эса унчалик эсламасди. Мен бўлса фақат уни эшитишни, у ҳақида кўпроқ гапирилишини истардим. Мустафо ҳам бир ўғил ва бир қизлик бўлди. Энди мен учун у томонга бўлган йўллар тамоман берк эди. Унинг ҳам оиласи, менинг ҳам оилам бор. Рост, уни севганимдан сўнг унга фақат яхшилиқ ва эзгулик, ширин-ширин орзулар соғинишим керак, деб ният қилдим. Унинг оиласига — аёлига ҳасад эмас, ҳавас билан қарашим керак, деб мақсад қилдим. Шунча йиллар бадалида Мустафо мени қуришга умуман интилмади. Шунинг учун ичимдан эзилиб тугаб борсам-да, мен ҳам уни «бевозта» қилишга журъат этмадим.

Тоғ-тоғ билан учрашмаслиги рост. Худоба минг шукрим, бизни инсон қилиб яратиб қўйганига, лоақал кўзларимиз тўқнаш келганда қуришишдек бахтга мушаррафмиз. Фақатгина Тангрим насиб этса...

Мустафони учратганимда юрагимни ангишвонадай қилиб қўйган андуҳларим дув-дув тўкилди. Унга биринчи берган саволим шундай бўлди:

— Уни севасизми?

— Бу саволини бермаганингиз маъқул. Жавоб берсам сизни алдаб қўяманми, деб чўчийман. Лекин, ёлгон сўзга тилим айланмаяпти, — деди.

Ўша сўнгги учрашувимиздан кейин менинг дардларга полвон юрагимда дўпидеккина жойни эгаллаган мўъжизага қабр пайдо бўлган. У қабрда бир вақтлар менга пушти гул тақдим этган ва фақат мени ардоқлаган инсоннинг пок севгиси билан бирга менинг бокира МУҲАББАТим жимгина мудраб ётади. Одамлар хотира кунларидан одатга қура қабристонларга бориб, яқинларининг қабрларини зиёрат қиладилар. Менинг эса хотира кунларим кўп. Ушандай пайтларда тўрт девор ичига кириб олиб юрагимдаги қабрни зиёрат қиламан. Энди қайта тирилмайдиган муҳаббатимни соғиниб йиғламан. Ушанда ҳам қайсар юрак ҳеч таслим бўлгиси келмайди: «Мустафо аввал мени севган уни эмас... фақат мени севган ўшанда, фақат мени...».

Беихтиёр лабларим пичирлайди: ИККИМИЗНИНГ ВУЖУДИМИЗ БУЛГАНДИ, ЖОНИМ, ЛЕК, ҚАЛБИМ ҲАМИША КОЛАДИ БЕДОФ. УМРИМ ТУГАБ, ТАНАМДАН ЧИҚСАЮ ЖОНИМ, ШУНДА ПОКЛИГИМ СЕЗИБ ЧЕКАРДУРСАН ОХ!

4

НИГОРА,  
Андижон шаҳри





## ЮРАК-БАҒРИМНИ ТИЛМАНГ, ОНАЖОН...

Уша кун хотирамда бир умр мухрланиб қолса, ажаб эмас. Анчадан буён кузатиб юрган, чехраси қалбидан, қалби эса чехрасидан-да гўзал бўлган маъсума бир киз, яъни Сожида билан ilk бора суҳбатлашиб, дўстлашиш шарафига муяссар бўлдим.

У билан энг яқин дўстлар сингари тез-тез учрашиб турадиган бўлдик. Уч йил ундан севгимни пинхон тутдим, кўрганимда ҳаяжонланганимдан айтар гапим ёдимдан чиқарди.

Ёзги таътил пайти эди. Уларнинг маҳалласида бўлган тўйдан сўнг мен Сожидани уйига кузатиб қўйишга рухсат сўрадим. Уша кеча мусаффо осмон, тўлин ой, олис-олисларда жимирлаётган юлдузлар гувоҳлигида мен Сожидани ўз севгимни изхор қилдим. Шу оқшом ўзимни қушдай енгил ҳис қилдим. Уша пайтдаги бахтиёрлигим абадий бўлишига астойдил ишонардим.

Шу кундан бошлаб ўртамиздаги бир-биримизга бўлган меҳр ришталари янада мустаҳкамланиб борди. Ўртамиздаги севгидан хабар топган ёру дўстлар барчаси бизга ҳавас кўзи билан қарашарди. Чунки, маҳалла йигитлари ҳавас қилган бу кизга ҳамроҳ бўлиш менга насиб қилган эди.

Лекин, афсус, минг афсуски, ота-онам Сожида иккимиз ўртамиздаги севгидан хабар топишиб, у билан бутунлай алоқани узишим кераклигини уқтиришди. Эмишки, қачондир-қай бир йиллар ота-боболаримиз ўртасида жанжал тўполонлар бўлиб ўтган, шундан буён икки томон бир-бири билан ёвлашиб қолишган экан. Ўтганларнинг қилмиш-қилдириши учун энди биз жавоб беришимиз керак экан. Ўз онамдан бу гапни эшитгач, кўз олдим қоронғилашди. Ҳаётимдаги энг мусибатли, оғир кун бўлди, уша кун. Онамининг гапларига кирсам, Сожида олдида, дўстларим олдида ким деган одам бўламан?! Ахир, мен шунинг учун уни 7 йилдан буён кўз қорачиғидай асраб-авайлаган эдимми? Қандай қилиб 7 йиллик севгимимни ташлаб, муҳаббатдек муқаддас туйғун топтайман, қандай қилиб уни бошқа бировга индамасдан, ота-онам хоҳишига кўра тутқазаман, қандай қилиб?!

Кексалар, «Арслон изидан, йигит сўзидан қайтмас», дейишади. Қандай қилиб мен ўз сўзимдан қайтаман?.. Сожидага берган ваъдаларим устидан чиқмасликка менинг йигитлик гурурими йўл қўймайди! Сожидамини ҳеч қачон бировга бериб қўймайман! Буларни эса онажоним тушунишни

хоҳламаяпти. Онамининг талаби бўйича, мен энг азиз инсонларим — ота-онамни ёки ҳаётимнинг мазмунига айланиб қолган Сожидани танлашим керак. Албатта, мен учун биринчи навбатда ота-онам, онажон-сиз азизсиз, бир умр қалбим тўридасизлар. Лекин бир умр орзу қилган, кўз қорачиғимдек асраган нозигимни йўқотиш мен учун жуда оғир. Наҳотки, шундан сўнг менинг қай аҳволга тушшимни, эртанги кунга қизиқишим йўқолишини тасаввур қилмайсиз, Онажон?

**Армон дил ярасин  
кафтида эзар,  
Яшашни осон деб  
билманг, онажон.  
«Севганингни унут, умид  
қилма», деб,  
Менинг бағримни сиз  
тилманг, онажон...**

Лекин, бир нарсани менинг қалбимга умид боғлаб таскин беради. Ахир, ҳаммага ҳам насиб этавермайдиган, севиш, севилиш бахтига мушарраф бўлдим. Ҳақиқий севги борлигини ҳис қилдим.

Азизларим, хатни ёзиб маслаҳат сўрашдан аввал, бошидан меникига ўхшаш савдони ўтказётган ёшларнинг ота-оналарига мурожаат қилиб, уларнинг фикрларини билишни истардим. Балки, икки оғиз гапингиз билан онамни шаштидан қайтарарсизлар. Балки, бахтли ҳаёт кечиришим сабабчиси бўларсизлар. Сизлардан умид қиламан. Тақдир менинг тақдиримга ўхшаш бўлган ёшларнинг ота-оналарига эса айтмоқчиманки, «ўз фарзандларингизни қийнамангиз, нурийдангизнинг бахтсиз бўлиб қолишига сабабчи бўлиб қолманглар».

...Онажон, менинг азиз онажоним. Қийналиб кетганимдан, иложсиз қолганимдан барчамиз учун севимли бўлган газета орқали йўллаган ушбу дардли мактубимни ўқиётган бўлсангиз, сизга очик айта олманган яна бир гапни айтмоқчи эдим, онажон.

Онажон, сиз ўзингизнинг бу қилмишингиз билан мени бахтли қила олмайсиз (лекин бахтли бўлишимни хоҳлайсиз), аксинча бахтсиз бўлиб қолишимга замин яратаясиз. Нафақат менинг, балки ҳаётда бахтли яшашни орзу қилган икки қизнинг ҳам бахтсизлигига сабабчи бўлиб қоласиз. Фарзандларингизнинг бахтли бўлишига ёрдам беринг. Мени ўзингизнинг хушхабарингиз билан хурсанд қилишингизга ишонаман ва буни интиқлик билан қўлиб қоламан.

ШЕРЗОД

### Ибратли ҳикоялар

## ЁВУЗ КЕЛИН

Бир кампир бор экан. Унинг янги туширган келини бор экан. Келин жуда ёмон бўлиб, қайнонасини чиқиштирмак экан. Эри олиб келган нарсаларни унга кўрсатмас, бермаскан. Хаттоки нон ҳам бермай қўйибди. Кампир қорни очса, нонни сўраб олиб ер экан. Келин нонни ҳам осонликча бермай, қайнонасига «ўйнаб берсанг, нон бераман» дер экан. Кампир олдин ўйинга тушар, кейин нон еркан. Кундан кунга унинг аҳволи оғирлашибди. Угли онасининг озиб кетаётганини сезиб «Онажон, нега бундай ўзгариб бораёсиз?» дебди. Онаси угли ҳадеб сўрайвергач, айтибди.

— Уғлим, хотининг менга ҳеч нарса бермайди, нонни ҳам, «агар ўйнаб берсанг, бераман, бўлмаса йўқ», дейди. — Угли шу кунни ишга бормабдида, томга чиқиб беркиниб ётибди. Пешин бўлибди. Она: «Кизим, қорин очди, нон бер», — деса келини;

— Уйнасанг нон бераман, дебди. Шунда она ўглига эшиттириб, қўшиб айтиб ўйинга тушибди:

Кўр, кўр, болам, кўр болам, кунда аҳвол шу, болам. Бу воқеани кўриб, эшитган ўғил онасининг хўрланганига чидай олмай ёвуз хотинини ҳайдаб юборган экан.

## МЕҲНАТНИНГ ҲОСИЛИ ШИРИН

Бир йигит катта бўлгач, отаси «болам, энди бирор хунар ўрган, охирида хор бўлмайсан», дебди. Йигит, «хўп» деб ишлашга кетаётганида уни яхши кўрган онаси:

«Болам, сен оғир меҳнат қилиб жонингни қўйиб юрма. Сен кўчага чиқиб мазза қилиб, ўртоқларинг билан ўйнаб, қайтиб келишингда отанга мана шу бир тангани олиб келиб берарсан», деб бир танга пул берибди.

Йигит «хўп» деб бир кун ўйнаб қайтишда онаси берган пулни олиб келиб отасига берибди. Йигит келганда, отаси ҳовуз бўйида ўтирган экан, боласидан бир тангани олиб, ҳовузга ташлайди. Эртаси ҳам шундай қилади. Буни кўрган она ва бола учинчи кунни маслаҳатлашиб: «Отангиз бу пулни меҳнат қилмасдан олиб келганингизни билганга ўхшайди. Энди бугун меҳнат қилиб, олиб келинг-чи, нима қилар экан», — дебди. Учинчи кунни йигит ишлаб ярим танга топиб, кечқурун отасига олиб келиб берибди. Отаси уни ҳам олиб ҳовузга ташлабди. Йигит отасига ўдағайлабди ва ҳовузга ўзини ташлаб, ярим танга пулни топиб чиққан экан.

Отаси ўғлига қараб: — Кўрдингми, ўғлим, меҳнатли даромад ширин бўлади, — деган экан.

Хонбиби ҲИММАТ қизи тайёрлади.

## «МЕН КУЯРМАН БОЛАМГА...»

Мен у маҳалда ёш бола эдим. Тўптош ўйнаб ўтирдим. Дадам ошқона томини сувамоқда эди. Том жуда баланд эди. Иссиқ саратон вақти. Эрталаб иш бошлаган дадам туш маҳали ҳам овқатлангани тушмади. Дадам сочини янги олдириган, офтоб иссиқлигидан қуйиб-пишиб кетган эди. Чаккаларидан тер тўхтовсиз оқар эди. Онам овқат тайёрлаб сўнг, уй юмушларига уннадилар. Катта энам (дадамнинг онаси) дадамни бир неча марта овқатга қақирди. Лекин дадам иш чала қолади, деб тушмасди. Энам қуйиб-пишиб жаврай кетди.

— Хой, Маман! (энам дадамни эркалаб шундай атарди) Туш, болам, бошингдан иссиқ ўтиб кетади. Овқатингни ичиб ол, оғриб қолсан.

— Эна, сизлар ичиб тураверинглар, ишни тугатиб олай, кейин тушаман.

Дадам катта киши бўлсалар-да, энам уни ёш боладек овқатингни ичиб ол, деб уришардилар. Охири бўлмади. Дадам гапига қулоқ солмаганидан жаҳли чиққан энам ўрнидан турди-да, бешикда ётган жажжи укамни олиб, жазирама иссиқ ерга йиғлатиб, ўтиргизиб қўйди.

Буларнинг ҳаммаси бир зумда рўй берди. Дадам боласининг аҳволини кўриб томдан ирғиб тушдилар... Тушасолиб укамни қўлига

оларкан: — Эна, бу нима қилганингиз, боладан иссиқ ўтиб кетади-ку, — дедилар. Энам бўлса:

— Қалай, бола ширинмикан? Сен ҳам менга шунақасан, болам, ол, овқатингни ич. Менга бер неварегинамни, — деб укамни қўлларига олдилар ва овута бошладилар. Сўнг эса дадамга қараб, ана шунақа: «Мен куйарман боламга, болам куйар боласига»... дедилар. Дадам гапнинг тагига етиб қилиб юбордилар.

— Вой, эна-ей, жуда ажойибсиз-да.

... Ийиллар ўтди. Барчамиз катта бўлиб оқ-қорани таний бошладик. Мен ҳам улғайиб, она бўлдим. Фарзандларим бор. Аналик меҳрини, муҳаббат кучини қандай қудратли эканлигини менга кўрсатган меҳрибонларим эса олдим-да йўқ... Афсус, улар бизни эрта ташлаб кетишди.

Ҳар қал болаларимга шу воқеани айтиб берарканман, кўз олдимда энамнинг, меҳрибон дадажоним, онажонимнинг меҳр тўла нигоҳлари пайдо бўлади. Энамнинг гина аралаш сўзлари ёдимга тушиб, юрагимда оналик меҳрим жўш уради.

Дунё ўзи шу-да, деб эскилар бежиз айтишмаган экан.

Гулбахор МАҲАММАДЖОН қизи

## Билал

Мақолада келтирилган фактлар, воқеалар, маълумотлар учун муаллиф жавобгар ҳисобланади.

Муаллиф фикри таҳририят нуктаи назаридан фарқ қилиши мумкин.

Қўлёзмалар таҳлил қилинмайди ва муаллифларга қайтарилмайди.

### БОШ МУҲАРРИР: ДИЛБАР САИДОВА

Телефонлар :  
Бош муҳаррир - 133-28-20  
Котибият - 34-86-91  
Эълонлар бўлими - 136-56-52

МАНЗИЛИМИЗ  
Тошкент- 700000,  
Амир Темура кўчаси,  
1-тор кўча, 2-уй.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмаҳонаси.  
Манзил Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41- уй.  
Босишга топшириш вақти - 20.35.  
Босишга топширилди - 22.15.

### Ҳомий «Матбуот тарқатувчи» акциядорлик жамияти

Обуна индекси - яқна обуначилар учун 176  
ташқилотлар учун 177

Рўйхатга олиш № 33  
Буюртма Г- 0466  
30850 нусхада чоп этилди.  
Формати А-3, ҳажми 2 босма табок,  
Чоршанба кунлари чиқади.  
Баҳоси эркин нарҳда.  
Рассом — Н. ХОЛМУРОДОВ.  
Навбатчи Д. ТУРПУНОВА.